

VREG

uw gids op de
energiemarkt

Koning Albert II-laan 20 bus 19
1000 BRUSSEL
www.vreg.be

Beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 28 augustus 2018

met betrekking tot de vaststelling en bestemming van de regulatoire saldi uit
elektriciteitsdistributienettarieven over de exploitatiejaren 2010, 2011, 2012, 2013 en 2014
voor de opdrachthoudende vereniging IVEKA

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt,

Gelet op het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid (hierna: Energiedecreet);

Gezien de (inmiddels op de Vlaamse distributienettarieven niet meer van toepassing zijnde) wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna: Elektriciteitswet);

Gezien het (inmiddels opgeheven) koninklijk besluit van 2 september 2008 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van distributienetten voor elektriciteit, zoals bekrachtigd door de wet van 15 december 2009 houdende bekrachtiging van diverse koninklijke besluiten genomen krachtens de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, opgeheven bij wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen (hierna: Tarievenbesluit Elektriciteit);

Gezien het arrest van het hof van beroep te Brussel van 30 juni 2015, nr. 2014/AR/750;

Gezien de beslissing van de CREG van 4 juni 2009 over de vraag tot goedkeuring van het vervolledigde tariefvoorstel met budget van IVEKA voor de regulatoire periode 2009-2012 met kenmerk (B)090604-CDC-639E/11;

Gezien de beslissing van de CREG van 31 maart 2011 over de vraag tot wijziging van de tarieven van IVEKA voor het resterende gedeelte van de regulatoire periode 2009-2012 met kenmerk (B)110331-CDC-639E/16;

Gezien de beslissing van de CREG van 26 april 2012 betreffende de verlenging van de distributienettarieven van IVEKA voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 met kenmerk (B)120426-CDC-639E/17;

Gezien de beslissing van de VREG van 30 september 2014 betreffende het vaststellen van de methode ter vaststelling van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de eerste reguleringsperiode 2015-2016 (BESL-2014-21)¹, zoals gewijzigd bij beslissingen van 5 oktober 2015 (BESL-2015-49)², 4 december 2015 (BESL-2015-53)³ en 28 juni 2016 (BESL-2016-07)⁴;

Gezien de beslissing van de VREG van 24 augustus 2016 met betrekking tot het vaststellen van de tariefmethodologie voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiode 2017-2020 (BESL-2016-09), zoals gewijzigd bij beslissing van 6 juli 2018 (BESL-2018-23)⁵;

¹ <http://www.vreg.be/nl/document/besl-2014-21>

² <http://www.vreg.be/nl/document/besl-2015-49>

³ <http://www.vreg.be/nl/document/besl-2015-53>

⁴ <http://www.vreg.be/nl/document/besl-2016-07>

⁵ <https://www.vreg.be/nl/tariefmethodologie-2017-2020-2>

Overwegende dat alle beslissingen van de VREG vermeld in dit document terug te vinden zijn in de documentendatabank van de VREG⁶;

Overwegende dat de VREG overeenkomstig de artikelen 3.1.3, 2° en 3.1.4, §2, 12° van het Energiedecreet bevoegd is om in het Vlaamse Gewest distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas goed te keuren en hiervoor de berekeningsmethodes vast te stellen, volgens transparante criteria, met inbegrip van het nemen van overgangsmaatregelen hierover, overeenkomstig de bepalingen van het Energiedecreet.

⁶ <https://www.vreg.be/nl/documenten-databank>

1. ALGEMEEN

1.1. Tarieven en oude voorschriften inzake de behandeling van de tarifaire saldi

De distributietarieven die IVEKA in de jaren 2010, 2011 en 2012 heeft toegepast, werden in 2009 goedgekeurd door de CREG⁷, met aanpassingen via beslissing (B)110331-CDC-639E/16 in 2011⁸. Die beslissingen van de CREG keurden tegelijk de budgetten goed.

Bij de goedkeuring van de tarieven gold een stelsel van tarifaire saldi voor de controle ex-post van de toepassing van de tarieven.

Deze saldi hadden inzonderheid betrekking op de verschillen, bij de werkelijke toepassing van de tarieven, in kosten en opbrengsten t.o.v. wat door de regulator ex-ante goedgekeurd en verwacht werd, onder de vorm van een budget.

Saldi werden afzonderlijk berekend voor de toepassing van het budget inzake beheersbare kosten⁹, niet-beheersbare kosten en inzake opbrengsten uit de volumes aan gedistribueerde energie.

De toen vigerende regeling stelde in het bijzonder dat het saldo inzake de niet-beheersbare kosten en inzake de volumes op het einde van de regulatoire periode van vier jaar zou worden bepaald, en dat de bestemming ervan (nl. ten gunste of ten laste van ofwel de distributienetbeheerders ofwel de distributienetgebruikers) door de regering zou worden bepaald¹⁰.

Het lot van verschillen tussen het budget en de toepassing ervan, wat betreft de niet-beheersbare kosten (nl. de meerderheid van de kosten) en verschillen t.o.v. het budget voortvloeiend uit de hoeveelheid gedistribueerde energie die hoger dan wel lager uitpakte dan verwacht, was niet vooraf bepaald, maar was onderworpen aan een discretionaire beoordeling van een politiek orgaan.

De Koning kreeg trouwens de opdracht om (op voorstel van de CREG, na overleg met de gewesten en na overleg in de Ministerraad) de regels vast te stellen m.b.t. o.m.:

“de behandeling van het saldo (positief of negatief) tussen de kosten en de ontvangsten, die jaarlijks opgelopen en geboekt zijn door de netbeheerder tijdens een regulatoire periode, voor zover dit saldo voortvloeit uit een verschil tussen de reële niet-beheersbare kosten opgelopen door de netbeheerder en de geraamde niet-beheersbare kosten, en/of een verschil tussen de reële verkoopsvolumes en de geraamde verkoopsvolumes van de netbeheerder”¹¹.

⁷ (B)090604-CDC-639E/11

⁸ Voor de distributienetbeheerders met als werkmaatschappij Eandis werden de tarieven bij beslissingen van de CREG van 4 juni 2009 goedgekeurd, met nadien nog een specifieke verhoging bij beslissing van de CREG van 31 maart 2011.

⁹ De Elektriciteits- en Gaswet definie(e)r(d)en niet wat (niet-)beheersbare kosten waren. In de Tarievenbesluiten Elektriciteit en Aardgas waren die echter wel opgesomd (zie art. 2, § 2-3, samen gelezen met § 1).

¹⁰ Art. 12octies, in fine, Elektriciteitswet stelde immers: “Op het einde van iedere regulatoire periode van vier jaar, bepaalt de netbeheerder het saldo (positief of negatief) tussen de kosten en de ontvangsten die opgelopen en geboekt zijn door de netbeheerder tijdens de regulatoire periode, voor zover dit saldo voortvloeit uit een verschil, tussen de reële niet-beheersbare kosten die opgelopen zijn door de netbeheerder en de geraamde niet-beheersbare kosten, en/of uit een verschil tussen de reële verkoopsvolumes en de geraamde verkoopsvolumes van de netbeheerder.

Hij brengt de Commissie op de hoogte van dit saldo en levert haar de elementen ter staving hiervan. De verdeling van dit saldo wordt bepaald bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad”.

¹¹ Art. 12octies, § 8, 3° Elektriciteitswet.

De Elektriciteitswet bepaalde niets over het saldo van beheersbare kosten.

In uitvoering van voornoemde voorschriften heeft de Koning het Tarievenbesluit Elektriciteit op 2 september 2008 goedgekeurd. Daarnaast werd ook het Tarievenbesluit Aardgas¹² goedgekeurd.

Artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit preciseerde het wettelijk stelsel over het saldo van niet-beheersbare kosten. Daarnaast stelde het dat het saldo inzake de beheersbare kosten aan de netbeheerders wordt toegekend.

Het voorschrift luidde nl. als volgt:

“§ 1. De saldi bedoeld in artikel 12octies, § 8, 3°, van de wet zijn tweërlei : a) wat de kosten betreft waarop de netbeheerder geen rechtstreekse controle heeft en die deel uitmaken van het in artikel 12octies, § 3, 1°, van de wet, bedoeld geheel van kosten, heeft een eerste saldo betrekking op de reële, jaarlijks door de netbeheerder opgelopen en geboekte niet-beheersbare kosten en de in het budget opgenomen, geraamde niet-beheersbare kosten; b) het tweede saldo heeft betrekking op afwijkingen, toe te schrijven aan het verschil tussen de reële verkoopsvolumes en de in het budget opgenomen, geraamde verkoopsvolumes van de netbeheerder.

Deze jaarlijkse saldi van elke regulatoire periode vormen een vordering dan wel een schuld tegenover de afnemers in hun geheel en worden overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder.

§ 2. Wat de kosten betreft waarop de netbeheerder wel een rechtstreekse controle heeft en die deel uitmaken van het in artikel 12octies, § 3, 1°, van de wet, bedoeld geheel van kosten, maakt het jaarlijkse verschil tussen de reële beheersbare kosten opgelopen door de netbeheerder, en de geraamde beheersbare kosten, deze laatste evenwel herberekend op basis van de werkelijke waarde van de parameters uit de objectieve indexeringsformule, bedoeld in artikel 12octies, § 5, 2°, van de wet, deel uit van het boekhoudkundige resultaat van de netbeheerder. Dit wordt bijgevolg integraal toegeschreven aan de netbeheerder.

§ 3. Voor wat betreft de elementen van het inkomen, bedoeld in artikel 12octies, § 3, 2° [nl. de winstmarge], 3° en 4°, van de wet worden de verschillen tussen de werkelijke waarden ervan, opgelopen door de netbeheerder en de in het goedgekeurd budget opgenomen geraamde waarden, toegevoegd aan het saldo uit de niet-beheersbare kosten, bedoeld in artikel 15, § 1, a), van dit besluit”.

Artikel 16 van het Tarievenbesluit Elektriciteit gaf dan weer toelichting bij de modaliteiten van controle van de saldi door de CREG en het voorstel aan de regering inzake de bestemming ervan:

“De commissie controleert jaarlijks overeenkomstig de bepalingen van de Hoofdstukken VI en VII de in artikel 15 bedoelde en door de netbeheerder gerapporteerde saldi met betrekking tot het afgelopen exploitatiejaar.

¹² Koninklijk besluit van 2 september 2008 betreffende de regels met betrekking tot de vaststelling van en de controle op het totaal inkomen en de billijke winstmarge, de algemene tariefstructuur, het saldo tussen kosten en ontvangsten en de basisprincipes en procedures inzake het voorstel en de goedkeuring van de tarieven, van de rapportering en kostenbeheersing door de beheerders van de distributienetten voor aardgas.

Na afloop van het derde jaar van de regulatoire periode, controleert de commissie eveneens de met betrekking tot de vier vorige exploitatiejaren gecumuleerde saldi en de samenstellende delen ervan. De commissie verstrekt de Minister bevoegd voor Energie, samen met het jaarverslag van de netbeheerder met betrekking tot het derde jaar van de regulatoire periode, een advies over de bestemming van de in artikel 15, § 1, gecumuleerde saldi van de vier voorbije exploitatiejaren. De bestemming van deze saldi (tarifaire schuld of schuldvordering) wordt, voor iedere DNB overeenkomstig artikel 12octies van de wet, bepaald bij een besluit vastgelegd na overleg in de Ministerraad.

Art. 8, § 3 van het Tarievenbesluit Elektriciteit bepaalde tevens een stelsel van herberekening ex-post van de waarde van de billijke winstmarge i.f.v. de werkelijke waarden van de parameters opgenomen in de formule van berekening van deze marge:

“§ 3. Na afloop van elk jaar van de regulatoire periode herberekent de Commissie de parameters volgens de waarden die volgens de bepalingen van §§ 1, 2 en 3 op het betrokken jaar van toepassing zijn, met inbegrip van de nacalculatie van de financiële structuur op basis van de definitieve balans in plaats van op basis van de provisionele balansen. De netbeheerder en de commissie houden met deze herrekenende parameters rekening bij de bepaling van het verschil tussen de werkelijke, aan de netbeheerder toegekende billijke marge en de in het goedgekeurd budget geraamde billijke marge, zoals bedoeld in Hoofdstuk V, artikel 15, § 3 van dit besluit”.

Als gevolg van art. 16 van het Tarievenbesluit Elektriciteit zou de CREG in de loop van 2012 een voorstel van bestemming van de saldi van niet-beheersbare kosten aan de Regering hebben moeten voorstellen. Dit is echter nooit gebeurd, gelet op de omzetting van de derde Elektriciteits¹³- en Gasrichtlijn¹⁴ in federaal recht (door wet van 8 januari 2012) en de daarmee gepaard gaande afschaffing van voormelde wettelijke en reglementaire bepalingen inzake de controle ex-post van de tarieven.

1.2. Woelige evolutie van de tarifaire instrumenten sinds 2009

In verschillende arresten uitgesproken in de loop van 2009 heeft het hof van beroep te Brussel geoordeeld dat de Tarievenbesluiten Elektriciteit en Aardgas onwettig¹⁵ tot stand waren gekomen (omwille van een gebrek aan (i) hoogdringendheid bij de raadpleging van de afdeling wetgeving van de Raad van State en (ii) overleg met de gewesten)¹⁶. Ook in de daaropvolgende jaren bleven de tarifaire instrumenten in woelig vaarwater verkeren.

¹³ Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (hierna « Derde Elektriciteitsrichtlijn » of « DER »).

¹⁴ Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (hierna « derde Gasrichtlijn » of « DGR »).

¹⁵ De onwettigverklaringen van de tarifaire methode via arresten van het hof van beroep te Brussel hebben weliswaar geen absoluut gezag van gewijsde.

¹⁶ Brussel, 8 juni 2009, 2008/AR/3190 (Stad Waver/CREG), onuitg. Zie in dezelfde zin o.a. Brussel, 29 juni 2009, 2008/AR/3212 (Tecteo/CREG), onuitg.; Brussel 26 november 2009, 2008/AR/3200 (InterEnergia/CREG), onuitg.; Brussel, 1 december 2009, 2008/AR/3159 (DNB BA/CREG).

Om redenen van rechtszekerheid besliste de federale wetgever om de Tarievenbesluiten retroactief te valideren door ze te bekrachtigen bij wet¹⁷.

Een bedrijf trok daarop naar het Grondwettelijk Hof tegen het artikel 41 van de wet van 15 december 2009 dat het Tarievenbesluit Elektriciteit bekrachtigd had. Het Grondwettelijk Hof onderzocht ambtshalve of het door de wet bekrachtigde tariefbesluit geen schending uitmaakte van Europees recht. Het Grondwettelijk Hof verwees hiervoor naar bepalingen van de Tweede en de Derde Elektriciteitsrichtlijn, die voorschrijven dat de onafhankelijke regulator de tariefmethodologie of de nettarieven vaststelt of goedkeurt. Stelt hij een tariefmethodologie vast, dan moet hij nadien ook beoordelen of de netbeheerders bij het vaststellen van de nettarieven die methodologie correct toegepast hebben.

Over artikel 37 van de derde Elektriciteitsrichtlijn stelt het hof (in het arrest nr. 97/2011 van 31 mei 2011) dat:

*“Ingevolge die bepaling is het niet langer mogelijk dat de Koning, op voorstel van de CREG, de distributietarieven vastlegt, aangezien die bevoegdheid thans exclusief aan de CREG toekomt.”*¹⁸

Het hof besloot:

“B.9.6. De wetgevende bekrachtiging van een koninklijk besluit dat met het recht van de Europese Unie in strijd is, dekt dat gebrek niet. Bijgevolg schendt de bestreden bepaling, zoals de Raad van State reeds heeft opgemerkt (Parl. St., Kamer, 2009-2010, DOC 52-2191/001, pp. 14-15), artikel 23, leden 2 en 3, van de Tweede Elektriciteitsrichtlijn, in zoverre de bekrachtiging betrekking heeft op de artikelen 9 tot 14 van het bekrachtigde koninklijk besluit.”

Het hof vernietigde dan ook artikel 41 van de wet van 15 december 2009, in zoverre dat artikel verwijst naar de algemene tariefstructuur van het Tarievenbesluit Elektriciteit (hoofdstuk III, art. 9-14). De wettelijke validatie werd immers in strijd geacht met het Europees recht.

Op 21 januari 2012 trad de wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de Elektriciteits- en Gaswet, ter omzetting van de derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn in werking¹⁹.

Die richtlijnen stipuleren dat de regulator – zonder bemoeiing van een politieke instantie – bevoegd is om tarieven, of minstens de berekeningsmethodes hiervoor, vast te stellen of goed te keuren²⁰. In navolging hiervan schafte de wet van 8 januari 2012 de voorheen bestaande tarifaire voorschriften af en werd de federale regulator CREG exclusief bevoegd om de tariefmethodologie uit te werken²¹.

¹⁷ Artikelen 41 en 42 van de wet van 15 december 2009 « houdende bekrachtiging van diverse koninklijke besluiten genomen krachtens de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

¹⁸ Grondwettelijk Hof 31 mei 2011, nr. 97/2011, B.9.5: <http://www.const-court.be/public/n/2011/2011-097n.pdf>

¹⁹ Wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

²⁰ Zie art. 37 (1) a) en 37(6), samen gelezen met art. 35 DER, alsook 41(1) a) en 41(6), samen gelezen met art. 39 DGR.

²¹ Zie art. 12bis EW en 15/5ter GW.

De goedgekeurde tarieven voor het exploitatiejaar 2012 werden vervolgens verlengd voor de exploitatiejaren 2013 en 2014²², zonder dat een nieuwe tariefmethodologie de plaats innam van deze in het Tarievenbesluit Elektriciteit.

²² (B)120426-CDC-639E/17

1.3. Arrest hof van beroep te Brussel van 30 juni 2015

De distributienetbeheerders verenigd onder de werkmaatschappij INFRAX hadden bij verzoekschrift van 24 maart 2014 een vernietigingsberoep ingesteld tegen de weigering van de CREG om een voorlopige tariefmethodologie vast te stellen en de saldi te bepalen voor de jaren 2010, 2011 en 2012. Tevens vroegen zij voor recht te zeggen dat het aan de regulator staat om een beslissing te nemen over de regulatoire saldi van de voormelde distributienetbeheerders en welke regulator, de CREG of de VREG, op datum van de uitspraak bevoegd was om over die saldi te beslissen. Op 1 juli 2014 treden de bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming in werking, waarin door art. 19 de materie distributietarieven voor elektriciteit en aardgas worden geregionaliseerd.

De VREG werd gedagvaard in tussenkomst en gedwongen gemeenverklaring, aan hem betekend op 26 maart 2014.

Het hof heeft op 30 juni 2015 dan een arrest geveld²³. In het arrest oordeelt het hof dat de VREG bevoegd is om over de saldi te beslissen. Het arrest oordeelt daarnaast onder meer dat de CREG verplicht is om haar medewerking te geven en preciseert hoe de VREG moet beslissen over de saldi.

1.3.1. Over de verplichting die vóór 1 juli 2014 in hoofde van de CREG bestond om over de saldi te beslissen

Het arrest begint (ten gronde) met een afdeling over de verplichting die bestond in hoofde van de CREG om over de betwiste saldi te beslissen.

In dit onderdeel benadrukt het hof dat, tot 30 juni 2014, de CREG niet alleen bevoegd was om te beslissen maar ook daadwerkelijk over de saldi 2010-2013 moest beslissen.

Het hof oordeelt dat de CREG foutief gehandeld heeft door geen beslissing over de saldi vóór de regionalisering te nemen.

1.3.2. Over de bevoegdheid van de VREG om vanaf 1 juli 2014 over de saldi te beslissen

In een tweede gedeelte onderzoekt het hof de kern van de zaak, nl. welke regulator bevoegd is om vanaf 1 juli 2014 te beslissen.

Het hof stelt vast dat de regionalisering van de distributietarieven geen overgangsregeling bevat, zodat deze onmiddellijke werking heeft. De VREG is dan ook (vanaf 1 juli 2014) bevoegd om over zowel de vaststelling als de bestemming van de saldi te beslissen, incl. m.b.t. de jaren die vóór de regionalisering dateren maar waarvoor nog geen beslissing werd genomen.

²³ Brussel 30 juni 2015, 2014/AR/750, onuitg.

1.3.3. Over de manier waarop de VREG moet beslissen

Het hof oordeelt dat de VREG de hoogte van de saldi moet vaststellen o.b.v. de federale tariefmethodologie zoals die bestond wanneer de tarieven ex-ante werden goedgekeurd (§42, tweede lid).

Het hof brengt een kleine nuance aan: de VREG moet rekening houden met de tariefmethodologie die bestond bij de goedkeuring van de tarieven *“voor zover die in overeenstemming is met de thans geldende tariefrichtsnoeren vervat in de wet van 8 januari 2012”*²⁴. (§ 42, tweede lid)

M.b.t. de bestemming van de saldi is de VREG integendeel vrij om deze autonoom te bepalen:

“Deze autonomie vereist wel dat de gewestelijke regulatoren autonoom de bestemming van deze saldi kunnen bepalen los van de bestemming die door die door die methodologie zouden zijn vastgesteld in strijd met de Europese regelgeving. De VREG is dus geenszins verplicht deze tariefmethodologie te volgen voor wat betreft de bestemming van de saldi”. (§ 42, laatste lid)

1.3.4. Over de medewerking van de CREG

Het hof oordeelt dat de CREG *“haar volledige medewerking”* moet verlenen aan de VREG voor de uitoefening van zijn tarifaire bevoegdheid.

De CREG moet niet enkel de volledige dossiers over de beslissingen ex-post (inclusief de rapportering) aan de VREG overmaken, maar ook over de *“tariefbeslissingen”*, zijnde de dossiers over de goedkeuring van de tarieven ex-ante.

De voorbereidende documenten moeten ook worden overgedragen.

De overmaking van de nodige documenten door de CREG aan de VREG is pas na de uitspraak van 30 juni 2015 gebeurd.

1.4. Tarifaire bevoegdheid VREG

1.4.1. Juridische context

Op 6 januari 2014 wordt de bijzondere wet met betrekking tot de Zesde Staatshervorming afgekondigd.

Door art. 19 van die wet wordt de materie distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas geregionaliseerd.

Op 14 maart 2014 wordt een decreet *“houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012*

²⁴ De richtsnoeren die de VREG in acht neemt zijn niet meer die van de wet van 8 januari 2012 maar wel die van het Energiedecreet (art. 4.1.32, § 1 Energiedecreet) omdat de VREG deze beslissing neemt met respect voor het vigerende recht.

betreffende energie-efficiëntie en de toekenning van groenestroomcertificaten, warmtekrachtcertificaten en garanties van oorsprong”, afgekondigd.

Art. 4 en 5 van dit decreet (tot wijziging van resp. art. 3.1.3, 2°, en 3.1.4, § 2, Energiedecreet) maken de VREG bevoegd voor de goedkeuring van distributienettarieven, inclusief de vaststelling van de tarifaire methode en het bepalen van overgangsmaatregelen inzake tarieven.

Met het decreet van 14 maart 2014 (art. 4 en 5) maakt de Vlaamse decreetgever tegelijkertijd gebruik van de nieuwe gewestelijke bevoegdheid inzake tarieven.

Zo stelt het gewijzigde art. 3.1.3, 2°, Energiedecreet het volgende:

“Om haar missie waar te maken, vervult de VREG de volgende taken: [...]

2° regulerende taken: de regulering van toegang tot en de werking van de elektriciteits- en gasmarkt, inclusief de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas of overgangsmaatregelen hierover, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet”.

Verder luidt art. 3.1.4, § 2, 12°, Energiedecreet²⁵ als volgt:

“§ 2. De VREG beschikt over de hierna vermelde bevoegdheden, die hij uitoefent in overeenstemming met de bepalingen in dit decreet, de uitvoeringsbepalingen, en het ondernemingsplan dat hem verbindt:

[...]

het goedkeuren van distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas en het vaststellen van de berekeningsmethodes hiervoor, volgens transparante criteria of het nemen van overgangsmaatregelen hierover, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet”.

Op 1 juli 2014 treden deze bepalingen van de voornoemde bijzondere wet van 6 januari 2014 en van voornoemd decreet van 14 maart 2014 in werking²⁶.

Op 30 juni 2015 oordeelt het hof van beroep te Brussel dat de VREG sinds 1 juli 2014 bevoegd is om over de saldi 2010-2013 te beslissen.

Op 27 november 2015 wordt een decreet houdende diverse bepalingen inzake energie aangenomen. Dit decreet bevat o.a. een artikel 20, ter invoeging van een art. 4.1.34 Energiedecreet, dat het hof van beroep te Brussel bevoegd maakt voor de beroepen tegen de tarifaire beslissingen van de VREG.

Op 10 december 2015 wordt voornoemd decreet in het Belgische Staatsblad gepubliceerd.

1.4.2. Discretionaire bevoegdheid

De beslissing tot vaststelling en bestemming van de saldi behoort tot de essentie van de reguleringsbevoegdheid van de VREG. De regulator beschikt in de uitoefening van zijn tarifaire bevoegdheid over een zeer ruime discretionaire bevoegdheid.

²⁵ Dat opnieuw werd gewijzigd door de decreten van 27 november 2015 en 25 november 2016.

²⁶ Zie art. 67 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 en art. 29 van het decreet van 14 maart 2014.

De decreetgever kan slechts “algemene beleidsrichtlijnen” opleggen aan de VREG (zogenaamde richtsnoeren), d.i. zonder dat deze op gespannen voet komen te staan met de autonomie van de VREG bij het vaststellen van de tariefmethodologie en de goedkeuring van de tarieven. Thans voorzien de derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn erin dat de regulator bij het verrichten van de reguleringstaken geen directe instructies mag verlangen of ontvangen van regeringen of andere publieke of particuliere entiteiten²⁷.

De Vlaamse decreetgever heeft deze bepalingen omgezet met art. 4.1.32, § 1, Energiedecreet, dat een aantal richtsnoeren bepaalt waarmee de VREG rekening moet houden bij de vaststelling van de tariefmethodologie.

Het Energiedecreet, en ruimer de vigerende Vlaamse regelgeving, bevatten geen specifieke bepaling over de bestemming van de tarifaire saldi.

1.4.3. Uitvoering in tariefmethodologieën 2015-2016 en 2017-2020

De VREG heeft uitvoering gegeven aan de voormelde bepalingen met de uitwerking van de tariefmethodologieën voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiodes 2015-2016 en 2017-2020.

In de tariefmethodologie 2015-2016 wordt het volgende gesteld over de saldi 2010 t.e.m. 2014:

5.5.5. Regulator actief/passief

[...]

Uit de wijze van toewijzing van de exploitatiesaldi van het boekjaar 2009 zullen geenszins rechten kunnen worden geput voor wat de wijze van bestemming van de exploitatiesaldi van de latere boekjaren betreft. De beslissingen met betrekking tot de bestemming van de saldi van het boekjaar 2009 doen met andere woorden geen afbreuk aan de tarifaire bevoegdheid en verhinderen niet dat de VREG desgevallend een andere bestemming zal geven aan de saldi van de daaropvolgende boekjaren. Voor de start van de verwerking van de exploitatiesaldi uit de exploitatiejaren 2010-2014 in de distributienettarieven in de reguleringsperiode 2015-2016 werd gewacht totdat er een uitspraak was in een rechtszaak over welke regulator bevoegd is om over de historische saldi (exploitatiejaren 2010-2013) te beslissen. Bij arrest van 30 juni 2015 sprak het Hof van Beroep zich uit over deze bevoegdheid: de bevoegdheid om over de historische saldi te beslissen komt toe aan de VREG, evenals over de bestemming van die saldi. Het Hof heeft zich ook uitgesproken over hoe de VREG over de saldi moet beslissen. Het Hof oordeelt dat de VREG de saldi moet vaststellen op basis van de achterliggende tariefmethodologie zoals die bestond bij het vaststellen van de tarieven.

De VREG zal nu, in afwachting van de definitieve vaststelling en toewijzing van de saldi, een jaarlijks bedrag in het toegelaten inkomen voor exogene kosten van de distributienetbeheerders opnemen, waarbij dit bedrag per jaar gelijk is aan 1/5 van de door de VREG geschatte totale waarde van de regulatoire activa en passiva, gelijk aan de boekhoudkundige waarden zoals ze door de distributienetbeheerders werden gerapporteerd aan de CREG, VREG en CWaPE, opgebouwd in de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014. Deze werkwijze laat toe om reeds aan te vangen met de afbouw van de historisch opgebouwde tekorten (vnl. bij elektriciteit) en overschotten (vnl. bij aardgas). De VREG heeft aldus de intentie de totale waarde ten snelste op vijf jaar volledig door te rekenen in de periodieke nettarieven. De eerste doorrekening gebeurt via de transmissie- en distributienettarieven van 2016.

Door een start te nemen met de doorrekening van de regulatoire activa en passiva ontstaan uit de boekjaren 2010 t.e.m. 2014, op basis van door de VREG geschatte waarden, wordt een verder uitstel

²⁷ Art. 35(4), b), ii) resp. art. 39(4), b), ii) van de Derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn.

van de doorrekening in de tarieven van deze regulatoire activa en passiva, en daaraan gekoppelde ongewenste effecten zoals het oplopen van financieringskosten, vermeden. De VREG acht dit noodzakelijk in het kader van de beginselen van behoorlijk bestuur. Het zou getuigen van onbehoorlijk bestuur om deze regulatoire activa en passiva nog verder mee te dragen/door te schuiven naar komende jaren.

Uit de voorlopige doorrekening zullen geenszins rechten kunnen worden geput voor wat de definitieve hoogte en de toewijzing van de historische saldi betreft. De voorlopige doorrekening doet geen afbreuk aan de tarifaire bevoegdheid van de VREG, en houdt niet in dat hetgeen als voorschot al voorlopig doorgerekend is, verworven is door de distributienetbeheerder, en omgekeerd.

Wanneer de VREG voor een distributienetbeheerder het exploitatiesaldo 2010-2014 definitief heeft vastgesteld, zal hij het verschil met de geactualiseerde waarde van het door de distributienetbeheerder reeds ontvangen bedrag uit zijn transmissie- en distributienettarieven voor dit saldo, verrekenen in zijn toegelaten inkomen uit transmissie- en distributienettarieven.

Wat de wijze van vaststelling van de saldi voor 2010-2014 betreft, zal de VREG de waarden van de saldi dienen te bepalen door volgende afwijkingen te berekenen, waarbij het onderscheid tussen de beheersbare- en niet-beheersbare kosten alsook de indexeringsformule bepaald zal worden conform de opgeheven tarieven KB's 2008:]

- Het saldo door afwijking van de niet-beheersbare kostelementen: deze heeft betrekking op het verschil tussen de realiteit en het door de CREG goedgekeurde budget van de niet-beheersbare kosten in de te beschouwen periode;

- Het saldo door afwijking tussen gebudgetteerde en werkelijke opbrengsten: deze heeft betrekking op de volumeverschillen in de te beschouwen periode;

- Het saldo door afwijking van de beheersbare kostelementen: deze heeft zowel betrekking op het verschil tussen de realiteit en het door de CREG goedgekeurde budget van de beheersbare kosten in de te beschouwen periode, als het verschil door toepassing van de indexeringsformule op het door de CREG goedgekeurde budget van de beheersbare kosten in de te beschouwen periode.

Verder behoudt de VREG zich hierbij het recht voor om alle posten aan een grondig onderzoek inzake hun rechtvaardiging en realiteit te onderwerpen²⁸.

In de tariefmethodologie 2017-2020 wordt het volgende gesteld over de saldi 2010 t.e.m. 2014:

5.5.8. Regulator actief/passief

[...]

Uit de wijze van toewijzing van de exploitatiesaldi van het boekjaar 2009 zullen geenszins rechten kunnen worden geput voor wat de wijze van bestemming van de exploitatiesaldi van de latere boekjaren betreft. De beslissingen met betrekking tot de bestemming van de saldi van het boekjaar 2009 doen met andere woorden geen afbreuk aan de verdere uitoefening van de tarifaire bevoegdheid van de VREG en verhinderen niet dat de VREG desgevallend een andere bestemming zal geven aan de saldi van de daaropvolgende boekjaren.

Voor de start van de verwerking van de exploitatiesaldi uit de exploitatiejaren 2010-2014 in de distributienettarieven in de reguleringsperiode 2015-2016 werd gewacht totdat er een uitspraak was in een rechtszaak over welke regulator bevoegd is om over de historische saldi (exploitatiejaren 2010-2013) te beslissen. Bij arrest van 30 juni 2015²⁷ sprak het Hof van Beroep zich uit over deze bevoegdheid: de bevoegdheid om over de historische saldi te beslissen komt toe aan de VREG, evenals over de bestemming van die saldi. Het Hof heeft zich ook uitgesproken over hoe de VREG de saldi moet vaststellen. **Het Hof oordeelt dat de VREG de saldi moet vaststellen op basis van de achterliggende tariefmethodologie zoals die bestond bij het vaststellen van de tarieven. De VREG bepaalt evenwel geheel autonoom de bestemming van die saldi. De VREG is voor wat de bestemming betreft dus geenszins gehouden door wat daarover zou bepaald zijn in de voormelde achterliggende tariefmethodologie.**

²⁸https://www.vreg.be/sites/default/files/uploads/distributienettarieven/tariefmethodologie_reguleringsperiode_2015-2016_gewijzigd.docx

De VREG neemt, in afwachting van de definitieve vaststelling en toewijzing van de saldi, een jaarlijks bedrag in het toegelaten inkomen voor exogene kosten van de distributienetbeheerders op, waarbij dit bedrag per jaar gelijk is aan 1/5 van de door de VREG geschatte totale waarde van het regulatorisch actief/passief, gelijk aan de boekhoudkundige waarden zoals ze door de distributienetbeheerders werden gerapporteerd aan de CREG, VREG en CWaPE²⁸, opgebouwd in de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014. Deze werkwijze laat toe om reeds aan te vangen met de afbouw van de historisch opgebouwde tekorten (vnl. bij elektriciteit) en overschotten (vnl. bij aardgas). De VREG heeft aldus de intentie de totale waarde op vijf jaar volledig door te rekenen in de periodieke nettarieven. De eerste doorrekening gebeurde via de periodieke transmissie- en distributienettarieven van 2016.

Door een start te nemen met de doorrekening van het regulatorisch actief/passief ontstaan uit de boekjaren 2010 t.e.m. 2014, op basis van door de VREG geschatte waarden, wordt een verder uitstel van de doorrekening in de tarieven van het regulatorisch actief/passief, en daaraan gekoppelde ongewenste effecten zoals het oplopen van financieringskosten, vermeden. De VREG acht dit noodzakelijk in het kader van de beginselen van behoorlijk bestuur. Het zou getuigen van onbehoorlijk bestuur om het regulatorisch actief/passief nog verder mee te dragen/door te schuiven naar komende jaren.

Uit de voorlopige doorrekening kunnen geenszins rechten worden geput voor wat de definitieve hoogte en de toewijzing van de historische saldi betreft. De voorlopige doorrekening doet geen afbreuk aan de tarifaire bevoegdheid van de VREG, en houdt niet in dat hetgeen als voorschot al voorlopig doorgerekend is, verworven is door de distributienetbeheerder, en omgekeerd.

Zodra de VREG voor een distributienetbeheerder zijn exploitatiesaldo 2010-2014 definitief heeft vastgesteld, zal de VREG overgaan van een voorlopige doorrekening naar een definitieve doorrekening over het resterende aantal jaren voor de oorspronkelijke voorlopige doorrekening zoals hierboven vermeld.

Wat de wijze van vaststelling van de saldi voor 2010-2014 betreft, zal de VREG de waarden van de saldi dienen te bepalen door volgende afwijkingen te berekenen, waarbij het onderscheid tussen de beheersbare- en niet-beheersbare kosten alsook de indexeringsformule bepaald zal worden conform de opgegeven tarieven KB's 2008:

- Het saldo door afwijking van de niet-beheersbare kostelementen: deze heeft betrekking op het verschil tussen de realiteit en het door de CREG goedgekeurde budget van de niet-beheersbare kosten in de te beschouwen periode;
- Het saldo door afwijking tussen gebudgetteerde en werkelijke opbrengsten: deze heeft betrekking op de volumeverschillen in de te beschouwen periode;
- Het saldo door afwijking van de beheersbare kostelementen: deze heeft zowel betrekking op het verschil tussen de realiteit en het door de CREG goedgekeurde budget van de beheersbare kosten in de te beschouwen periode, als het verschil door toepassing van de indexeringsformule op het door de CREG goedgekeurde budget van de beheersbare kosten in de te beschouwen periode.

Verder behoudt de VREG zich hierbij het recht voor om alle posten aan een grondig onderzoek inzake hun rechtvaardiging en realiteit te onderwerpen²⁹.

²⁹https://www.vreg.be/sites/default/files/uploads/Tariefbeslissingen_incl_fed_bijdr_elek_2016/Tariefmethodologie_2017_2020/tariefmethodologie_reguleringsperiode_2017-2020.pdf

2. VOORAFGAANDELIJKE OVERLEG

2.1. Voorafgaandelijk overleg met CREG en IVEKA inzake vaststelling saldi

In het arrest van het hof van beroep te Brussel van 30 juni 2015 met rolnummer 2014/AR/750 over de tarifaire saldi van de distributienetbeheerders met werkmaatschappij Infrax oordeelde het hof dat: *“het vanzelfsprekend aan de CREG [toekomst] om haar volledige medewerking te verlenen aan een behoorlijke overdracht van de dossiers en om op eerste verzoek van de VREG zonder verwijl de volledige dossiers (met betrekking tot tariefbeslissingen, bonus/malus rapportering en controle) en voorbereidende werkzaamheden met betrekking tot de saldi die nog dienen bepaald en bestemd te worden aan haar opvolgster minstens in kopie over te maken”*.

De VREG heeft op 2 juli 2015 aan de CREG een brief gericht met de vraag om de volledige tarifaire dossiers, voorbereidende documenten inbegrepen, uiterlijk op 31 juli 2015 over te maken. Deze aanvraag was niet beperkt tot de distributienetbeheerders met werkmaatschappij Infrax, maar was van toepassing voor alle beheerders van een publiek distributienet voor elektriciteit of aardgas, actief op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Het voormelde arrest werd uiteraard uitgesproken voor wat de vaststelling en bestemming van de saldi van de distributienetbeheerders met Infrax als werkmaatschappij betreft, maar de principes gaan ook op voor de andere distributienetbeheerders.

Vervolgens werden tijdens een overleg tussen de VREG en de CREG op 14 juli 2015 enkele concrete afspraken gemaakt inzake de overdracht van de documentatie, dewelke ook werden bevestigd in een brief van de CREG aan de VREG op 17 juli 2015.

Op 27 juli 2015 werd het eerste deel van de papieren versies inzake de tarifaire dossiers per drager door de CREG aan de VREG overgedragen. Hierbij werden volgende documenten afgeleverd: documenten die verband houden met de rapportering van de saldi over de jaren 2012, 2013 en 2014. Bijkomend werden op diezelfde datum via e-mail de Excel-files overgedragen van de door de CREG uitgewerkte controleprogramma's.

Op 28 augustus 2015 werd het tweede en laatste deel van de papieren versies inzake de tarifaire dossiers per drager door de CREG aan de VREG overgedragen.

Daaropvolgend stelde de VREG een eerste versie van zijn controleprogramma op teneinde de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 vast te stellen.

In een eerste fase wou de VREG relatieve zekerheid over de mathematische correctheid van de gerapporteerde exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 en dit per tariefcomponent aangezien de saldi, in overeenstemming met de doorrekening van de voorlopige saldi in de tariefmethodologieën 2015-2016 en 2017-2020 van de VREG, per tariefcomponent in de periodieke distributienettarieven zullen worden doorgerekend.

De VREG onderzocht of hij voor de vaststelling van de saldi 2010 t.e.m. 2014 kon vertrouwen op de in het verleden door de commissarissen van de distributienetbeheerders uitgevoerde controlewerkzaamheden in het kader van hun oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekeningen over de periode 2010 t.e.m. 2014. De VREG heeft op 26 oktober 2015 via e-mail aan IVEKA verzocht om contact op te nemen met zijn commissaris(sen) voor de jaren 2010 t.e.m. 2014 met de vraag of zij

hun uitgevoerde werkzaamheden m.b.t. de jaarlijks geboekte regulatoire activa/passiva en saldi voor beheersbare kosten^{30,31} aan de VREG wilden toelichten. Dit moest de VREG toelaten een inschatting te maken van de mate waarin de mathematische correctheid van de ex-post CREG-rapporteringsmodellen, en bijgevolg ook van de jaarlijks geboekte regulatoire activa/passiva en saldi voor beheersbare kosten, in het verleden reeds door de commissarissen van de distributienetbeheerders werd nagezien. Op 1 december 2015 heeft de overlegvergadering tussen de VREG, de distributienetbeheerders en haar commissarissen plaatsgevonden. Hieruit werd duidelijk dat een attestering van de mathematische correctheid van de regulatoire activa/passiva en de saldi voor beheersbare kosten moeilijk bleek gezien het beroepsgeheim waaraan de commissarissen gebonden zijn. De commissarissen hebben tijdens deze overlegvergadering wel aan de VREG een inzicht gegeven in de controlewerkzaamheden die een commissaris uitvoert in het kader van zijn mandaat, waarbij ook werd ingezoomd op de controleprocedures die op de overlopende rekeningen en de geboekte exploitatiesaldi werden uitgevoerd. Uit deze informatie heeft de VREG afgeleid dat hij zelf een onderzoek moet voeren naar de mathematische correctheid van deze saldi per tariefcomponent.

Via e-mail op 15 september 2015 werd aan IVEKA gevraagd om een aansluiting te bezorgen tussen de saldi voor niet-beheersbare kosten³² 2010 t.e.m. 2014 opgesplitst per tariefcomponent in tabel 6 van het rapporteringsmodel inzake exogene kosten (tariefmethodologie 2015-2016)³³ en de jaarlijkse ex-post CREG-rapporteringsmodellen. IVEKA gaf via e-mail op 25 september 2015 aan dat deze informatie pas op een later tijdstip dan de door de VREG gevraagde opleverdatum kon worden aangeleverd. Op 7 juni 2016 heeft de VREG via e-mail aan IVEKA verzocht om deze informatie, die tot op die datum nog niet was aangeleverd, te bezorgen via een bijgevoegd berekeningsmodel. Op 1 juli 2016 bezorgde IVEKA via e-mail aan de VREG een overzicht van de wijze waarop de saldi per jaar werden overgedragen. De VREG deelde in zijn e-mail van 25 oktober 2016 mee dat de opgeleverde informatie niet conform de door de VREG gevraagde berekeningsmodellen was opgesteld en IVEKA werd bijgevolg verzocht om de informatie conform deze berekeningsmodellen op te leveren. In de daaropvolgende weken was er herhaaldelijk contact³⁴ tussen IVEKA en de VREG teneinde de informatie te bekomen zoals deze in de door de VREG opgemaakte berekeningsmodellen werd gevraagd. Op datum van 1 februari 2017 werd de gevraagde informatie via e-mail aan de VREG bezorgd. Op 1, 2, 10, 14 en 20 februari 2017 werd door de VREG via e-mail bijkomende informatie opgevraagd, dewelke op 1, 2, 13, 14, 15 en 20 februari 2017 door IVEKA via e-mail aan de VREG werd bezorgd.

Teneinde de controlewerkzaamheden inzake de vaststelling van de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 efficiënt te organiseren, werd op 29 april 2016 door de VREG aan IVEKA via e-mail verzocht om de

³⁰ De in deze beslissing gehanteerde term 'saldi voor beheersbare kosten' omvat de exploitatiesaldi voor de kosten en opbrengsten bedoeld in artikel 2 §3 van het Tarievenbesluit Elektriciteit. Deze saldi werden jaarlijks bepaald volgens de bepalingen in artikel 15 §2 van het Tarievenbesluit Elektriciteit.

³¹ In de tariefmethodologie van het Tarievenbesluit Elektriciteit werden de kosten van de distributienetbeheerder opgedeeld tussen deze met en deze zonder "rechtstreekse controle" door de distributienetbeheerder, in deze beslissing voor de eenvoud en leesbaarheid respectievelijk beheersbare en niet-beheersbare kosten genoemd. De beoordeling door de VREG wat betreft beheersbaarheid wordt beschreven in zijn tariefmethodologieën.

³² De in deze beslissing gehanteerde term 'saldi voor niet-beheersbare kosten' omvat de exploitatiesaldi voor de kosten en opbrengsten bedoeld in artikel 2 §2 van het Tarievenbesluit Elektriciteit. Deze saldi werden jaarlijks bepaald volgens de bepalingen in artikel 15 §1 en §3 van het Tarievenbesluit Elektriciteit.

³³ In de tariefmethodologie 2017-2020 kan dit overzicht worden teruggevonden in T8 van het rapporteringsmodel inzake exogene kosten.

³⁴ Contacten op datum van 25 oktober 2016, 26 oktober 2016, 3 januari 2017, 9 januari 2017, 17 januari 2017, 24 januari 2017 en 31 januari 2017.

elektronische versie van zowel de ex-ante als ex-post CREG-rapporteringsmodellen voor de periode 2010 t.e.m. 2014 te bezorgen. Op 2 juni 2016 werd de gevraagde informatie door IVEKA per drager aan de VREG overgemaakt.

Na ontvangst van de nodige informatie heeft de VREG, in het kader van zijn onderzoek naar de wettelijke correctheid van de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent, op 3 maart 2017 aan IVEKA via e-mail vragen en opmerkingen inzake de ontvangen detailberekeningen voorgelegd, waarop hij op 10 april 2017 via e-mail een antwoord heeft gekregen. Op 14 april 2017 heeft de VREG via e-mail bijkomende informatie gevraagd waarop hij op 18 april 2017 via e-mail een antwoord heeft gekregen. Op 9 mei 2017 werden aan IVEKA via e-mail bijkomende opmerkingen voorgelegd. Tijdens een overleg werden op 23 mei 2017 de antwoorden op deze bijkomende opmerkingen door IVEKA aan de VREG toegelicht waarna via e-mail op 24 mei 2017 de schriftelijke antwoorden aan de VREG werden bezorgd. Op basis van deze antwoorden had de VREG bijkomende vragen dewelke op 29 mei 2017 via e-mail aan IVEKA werden voorgelegd. Op 6 juni 2017 heeft IVEKA via e-mail de antwoorden op deze bijkomende vragen bezorgd.

Na het onderzoek naar de wettelijke correctheid van de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent, heeft de VREG de juistheid van de kosten onderzocht. Daarvoor werd op 27 juni 2017 vanuit de VREG een formeel schrijven met vragen aan de werkmatschappijen Eandis cvba en Infrac cvba gericht, waarbij de timing tot oplevering van de antwoorden op deze vragen op 4 januari 2018 werd geplaatst. Op die datum heeft de VREG via e-mail de betreffende antwoorden ontvangen. Op basis van de ontvangen informatie had de VREG nog enkele bijkomende vragen dewelke op 22 februari 2018 via e-mail aan IVEKA werden voorgelegd. Op 9 maart 2018 heeft de VREG vervolgens via e-mail een antwoord ontvangen, waarna hij op 21 maart 2018 nog bijkomende vragen inzake kosten van experts via e-mail aan IVEKA heeft voorgelegd. Op 29 maart 2018 werd hierop via e-mail een antwoord ontvangen.

In het kader van het onderzoek naar de vaststelling van de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 werden door de VREG ook de rapporten m.b.t. de gebruikte methodiek en daadwerkelijke naleving ervan inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa geanalyseerd. Daarom werd op 8 mei 2017 via e-mail door de VREG aan IVEKA gevraagd om deze rapporten te bezorgen, waarop hij op diezelfde dag via e-mail de rapporten ter beschikking heeft gekregen. Op 24 mei 2017 werden door de VREG via e-mail aan IVEKA bijkomende vragen inzake deze rapporten voorgelegd, waarop hij op 7 juni 2017 via e-mail een antwoord heeft ontvangen.

Daarnaast heeft de VREG ook contact opgenomen met de CREG teneinde bijkomende informatie te ontvangen die de VREG moet toelaten om de exploitatiesaldi 2010 t.e.m. 2014 te kunnen vaststellen. Hiervoor werd door de VREG op 6 februari 2017, 8 mei 2017, 9 mei 2017, 12 mei 2017, 16 mei 2017, 9 april 2018 en 13 april 2018 via e-mail bijkomende informatie aan de CREG gevraagd, waarop hij op 6 februari 2017, 11 mei 2017, 15 mei 2017, 16 mei 2017, 9 april 2018 en 13 april 2018 via e-mail een antwoord heeft ontvangen. Op 7 februari 2018 werd dan weer een formeel schrijven aan de CREG gericht, waarop de VREG op 6 maart 2018 een antwoord heeft ontvangen.

2.2. Voorafgaandelijk overleg met IVEKA over voorstel van bestemming saldi

De vertegenwoordigers van de VREG hadden op 16 april 2018 een ontmoeting met de vertegenwoordigers van IVEKA. De VREG heeft bij die gelegenheid een voorstel geformuleerd voor

de vaststelling en bestemming van de saldi m.b.t. de jaren 2010 t.e.m. 2014, met een toelichting bij de overwegingen m.b.t. deze beslissing.

Voor wat de bestemming van de exploitatiesaldi 2010-2014 van IVEKA betreft, bestond het voorstel van de VREG eruit om de beheersbare en de niet-beheersbare saldi over de jaren 2010 tot en met 2014 volledig toe te wijzen aan de tarieven.

IVEKA kreeg tijdens dit overleg de kans om mondeling te reageren, en werd door de VREG uiterlijk op 27 april 2018 om een formele reactie verzocht.

IVEKA heeft vervolgens formeel gereageerd bij brief van 27 april 2018. Hierin brachten zijn vertegenwoordigers de VREG ervan op de hoogte dat zij met de door de VREG voorgestelde bestemming van de saldi niet akkoord konden gaan

Ter gelegenheid van een nieuw overlegmoment met de VREG over dit thema op 25 mei 2018 hebben de vertegenwoordigers van IVEKA een tegenvoorstel inzake de saldi voor beheersbare kosten geformuleerd.

Het tegenvoorstel werd door de vertegenwoordigers van IVEKA toegelicht aan de VREG tijdens een overleg op 13 juni 2018. Het stelt een gedeeltelijke teruggave van de saldi voor beheersbare kosten voor de jaren 2013 en 2014 aan de tarieven voor, waarbij voor elk van beide jaren een bedrag gelijk aan het gemiddeld saldo voor beheersbare kosten in de periode 2009 t.e.m. 2012 naar de distributienetgebruiker zou terugvloeien. Het overige gedeelte van de saldi voor beheersbare kosten zou dan ten goede zijn van IVEKA en zijn deelnemers. De saldi niet-beheersbare kosten blijven ten laste van de tarieven, zoals in het voorstel van de VREG.

Op 13 juni 2018 heeft de VREG een brief gericht aan de vertegenwoordigers van IVEKA met de vraag om de standpunten die naar voor waren gebracht in de brief van 27 april 2018 verder te verduidelijken zodat de VREG hier rekening mee kan houden bij het nemen van deze beslissing. Bij dezelfde brief werd hen ook de kans geboden om hun argumenten over de feiten en de voorgenomen maatregel mondeling uiteen te komen zetten.

Bij brief van 22 juni 2018 hebben de vertegenwoordigers van IVEKA hun uitgewerkte argumentatie en standpunten over de voorgenomen bestemming ter kennis gebracht van de VREG. Zij gaven bij dezelfde brief ook aan hierover gehoord te willen worden.

Op 4 juli vond er dan een hoorzitting plaats in de kantoren van de VREG waar de vertegenwoordigers van IVEKA hun argumenten en standpunten verder hebben verduidelijkt aan de VREG. Van deze hoorzitting werd er ook een proces-verbaal opgemaakt dat werd goedgekeurd door de vertegenwoordigers van IVEKA op 5 juli 2018. Deze argumenten zijn besproken in par. 5.2.3 hieronder.

3. DE DOOR DE DISTRIBUTIENETBEHEERDER GERAPPORTEERDE EXPLOITATIESALDI 2010 T.E.M. 2014

IVEKA had voor de exploitatiejaren 2010, 2011 en 2012 van de reguleringsperiode 2009-2012 door de CREG goedgekeurde tarieven die waren berekend en vastgesteld conform de werkwijze in de tariefmethodologie volgens de bepalingen in het Tarievenbesluit Elektriciteit. De goedgekeurde tarieven 2012 werden verlengd voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 en dit conform beslissing (B)120426-CDC-639E/17 van de CREG.

In Tabel 22 van de ex-post CREG-rapporteringsmodellen voor de exploitatieresultaten m.b.t. de jaren 2010 t.e.m. 2014, heeft IVEKA een overzicht van zowel de saldi voor niet-beheersbare kosten als de saldi voor beheersbare kosten opgenomen. Deze exploitatiesaldi vinden hun oorsprong uit het verschil tussen de werkelijke waarde van inkomenselementen en de gebudgetteerde waarde ervan. Conform de bepalingen in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit heeft IVEKA deze exploitatiesaldi voor de periode 2010 t.e.m. 2014 als volgt boekhoudkundig verwerkt:

- De jaarlijkse saldi voor niet-beheersbare kosten werden door IVEKA geboekt als een vordering dan wel een schuld tegenover de afnemers in hun geheel en werden bijgevolg overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder in afwachting van hun latere tarifaire verwerking;
- De jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten werden door IVEKA integraal in het resultaat geboekt.

In afwijking van dit laatste werd door IVEKA beslist om voor wat de saldi voor beheersbare kosten van de exploitatiejaren 2013 en 2014 betreft, hiervan een bedrag gelijk aan het volgens IVEKA gemiddeld saldo voor beheersbare kosten over de periode 2009-2012 naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder over te boeken. Het overige gedeelte van deze saldi voor beheersbare kosten werd nog steeds in het resultaat geboekt.

Op basis van deze rapporteringen heeft de VREG in de hiernavolgende Tabel 1 tot en met Tabel 5 voor de periode 2010 t.e.m. 2014 de waarde van de saldi voor niet-beheersbare kosten berekend die bedoeld worden in artikel 15, §1 en §3 van het Tarievenbesluit Elektriciteit, alsook de waarde van de saldi voor beheersbare kosten die bedoeld worden in artikel 15, §2 van het Tarievenbesluit Elektriciteit.

Tabel 1 Exploitatiesaldi 2010 bedoeld in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Budget 2010 (I)	Realiteit 2010 (II)	SALDI (II - I)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
A. <i>Beheersbare kosten</i>			
<i>Saldo door toepassing indexeringsformule</i>	30.693.149,05 €	31.885.934,82 €	1.192.785,77 €
B. <i>Niet-beheersbare kosten</i>	71.841.998,65 €	71.711.874,46 €	-130.124,19 €
C. <i>Financiële lasten</i>	10.884.771,00 €	9.829.983,44 €	-1.054.787,56 €
2. Afschrijvingen (inclusief afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	28.115.248,00 €	26.616.465,30 €	-1.498.782,70 €
3. Billijke winstvergoeding			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	20.985.628,43 €	19.937.757,80 €	-1.047.870,63 €
4. Openbare dienstverplichtingen (zonder afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	21.131.064,43 €	44.231.247,52 €	23.100.183,09 €
5. Toeslagen en heffingen			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	7.514.678,00 €	7.683.711,55 €	169.033,55 €
SALDO UIT VERSCHIL NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	191.166.537,56 €	211.896.974,89 €	20.730.437,33 €
NIET-BEHEERSBARE OPBRENGSTEN			
<i>Volumeverschillen</i>			
SALDO DOOR AFWIJING TUSSEN GEBUDGETTEERDE EN WERKELIJKE OPBRENGSTEN	-191.166.536,13 €	-184.348.922,65 €	6.817.613,48 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN			27.548.050,81 €

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Geherindexeerd budget 2010 (III)	Realiteit 2010 (IV)	SALDI (IV-III)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
<i>Beheersbare kosten - Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	31.885.934,82 €	28.662.086,78 €	-3.223.848,04 €
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN			-3.223.848,04 €

Tabel 2 Exploitatiesaldi 2011 bedoeld in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Budget 2011 (I)	Realiteit 2011 (II)	SALDI (II - I)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
A. <i>Beheersbare kosten</i>			
<i>Saldo door toepassing indexeringsformule</i>	31.276.322,73 €	33.120.893,86 €	1.844.571,13 €
B. <i>Niet-beheersbare kosten</i>	72.458.039,99 €	77.461.521,97 €	5.003.481,98 €
C. <i>Financiële lasten</i>	12.078.362,47 €	11.637.369,60 €	-440.992,87 €
2. Afschrijvingen (inclusief afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	29.910.452,73 €	28.258.130,91 €	-1.652.321,82 €
3. Billijke winstvergoeding			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	21.233.154,38 €	22.548.329,16 €	1.315.174,78 €
4. Openbare dienstverplichtingen (zonder afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	59.682.933,47 €	74.618.152,15 €	14.935.218,68 €
5. Toeslagen en heffingen			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	7.271.205,26 €	7.587.676,04 €	316.470,78 €
SALDO UIT VERSCHIL NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	233.910.471,03 €	255.232.073,69 €	21.321.602,66 €
NIET-BEHEERSBARE OPBRENGSTEN			
<i>Volumeverschillen</i>			
SALDO DOOR AFWIJING TUSSEN GEBUDGETTEERDE EN WERKELIJKE OPBRENGSTEN	-233.910.471,06 €	-239.001.445,69 €	-5.090.974,63 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN			16.230.628,03 €

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Geherindexeerd budget 2011 (III)	Realiteit 2011 (IV)	SALDI (IV-III)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
<i>Beheersbare kosten - Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	33.120.893,86 €	28.242.049,68 €	-4.878.844,18 €
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN			-4.878.844,18 €

Tabel 3 Exploitatiesaldi 2012 bedoeld in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Budget 2012 (I)	Realiteit 2012 (II)	SALDI (II - I)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
A. <i>Beheersbare kosten</i>			
<i>Saldo door toepassing indexeringsformule</i>	31.870.574,00 €	33.605.840,85 €	1.735.266,85 €
B. <i>Niet-beheersbare kosten</i>	73.103.346,43 €	79.557.462,35 €	6.454.115,92 €
C. <i>Financiële lasten</i>	13.459.796,00 €	14.596.725,79 €	1.136.929,79 €
2. Afschrijvingen (inclusief afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	32.095.500,03 €	30.639.987,21 €	-1.455.512,82 €
3. Billijke winstvergoeding			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	21.492.855,90 €	17.638.338,40 €	-3.854.517,50 €
4. Openbare dienstverplichtingen (zonder afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	73.313.498,23 €	97.017.352,85 €	23.703.854,62 €
5. Toeslagen en heffingen			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	7.010.427,10 €	7.195.085,18 €	184.658,08 €
SALDO UIT VERSCHIL NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	252.345.997,69 €	280.250.792,63 €	27.904.794,94 €
NIET-BEHEERSBARE OPBRENGSTEN			
<i>Volumeverschillen</i>			
SALDO DOOR AFWIJING TUSSEN GEBUDGETTEERDE EN WERKELIJKE OPBRENGSTEN	-252.345.997,69 €	-247.228.993,26 €	5.117.004,43 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN			33.021.799,37 €

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Geherindexeerd budget 2012 (III)	Realiteit 2012 (IV)	SALDI (IV-III)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
<i>Beheersbare kosten - Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	33.605.840,85 €	28.282.601,92 €	-5.323.238,93 €
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN			-5.323.238,93 €

Tabel 4 Exploitatiesaldi 2013 bedoeld in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Budget 2013 (I)	Realiteit 2013 (II)	SALDI (II - I)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
A. <i>Beheersbare kosten</i>			
<i>Saldo door toepassing indexeringsformule</i>	31.870.574,00 €	33.184.148,85 €	1.313.574,85 €
B. <i>Niet-beheersbare kosten</i>	73.103.346,43 €	70.748.585,75 €	-2.354.760,68 €
C. <i>Financiële lasten</i>	13.459.796,00 €	16.112.397,53 €	2.652.601,53 €
2. Afschrijvingen (inclusief afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	32.095.500,03 €	31.166.536,54 €	-928.963,49 €
3. Billijke winstvergoeding			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	21.492.855,90 €	16.232.963,54 €	-5.259.892,36 €
4. Openbare dienstverplichtingen (zonder afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	73.313.498,23 €	79.934.583,72 €	6.621.085,49 €
5. Toeslagen en heffingen			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	7.010.427,10 €	6.874.589,47 €	-135.837,63 €
SALDO UIT VERSCHIL NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	252.345.997,69 €	254.253.805,40 €	1.907.807,71 €
NIET-BEHEERSBARE OPBRENGSTEN			
<i>Volumeverschillen</i>			
SALDO DOOR AFWIJING TUSSEN GEBUDGETTEERDE EN WERKELIJKE OPBRENGSTEN	-252.345.997,69 €	-247.505.002,58 €	4.840.995,11 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN			6.748.802,82 €

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Geherindexeerd budget 2013 (III)	Realiteit 2013 (IV)	SALDI (IV-III)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
<i>Beheersbare kosten - Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	33.184.148,85 €	28.434.033,06 €	-4.750.115,79 €
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN			-4.750.115,79 €

Tabel 5 Exploitatiesaldi 2014 bedoeld in artikel 15 van het Tarievenbesluit Elektriciteit (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Budget 2014 (I)	Realiteit 2014 (II)	SALDI (II - I)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
A. <i>Beheersbare kosten</i>			
<i>Saldo door toepassing indexeringsformule</i>	31.870.574,00 €	33.256.438,91 €	1.385.864,91 €
B. <i>Niet-beheersbare kosten</i>	73.103.346,43 €	79.333.152,06 €	6.229.805,63 €
C. <i>Financiële lasten</i>	13.459.796,00 €	17.778.749,25 €	4.318.953,25 €
2. Afschrijvingen (inclusief afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	32.095.500,03 €	32.814.184,93 €	718.684,90 €
3. Billijke winstvergoeding			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	21.492.855,90 €	14.014.426,75 €	-7.478.429,15 €
4. Openbare dienstverplichtingen (zonder afschrijvingen ODV)			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	73.313.498,23 €	92.998.806,59 €	19.685.308,36 €
5. Toeslagen en heffingen			
<i>Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	7.010.427,10 €	6.697.356,50 €	-313.070,60 €
SALDO UIT VERSCHIL NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	252.345.997,69 €	276.893.114,99 €	24.547.117,30 €
NIET-BEHEERSBARE OPBRENGSTEN			
<i>Volumeverschillen</i>			
SALDO DOOR AFWIJING TUSSEN GEBUDGETTEERDE EN WERKELIJKE OPBRENGSTEN	-252.345.997,69 €	-248.331.786,37 €	4.014.211,32 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN			28.561.328,62 €

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	Geherindexeerd budget 2014 (III)	Realiteit 2014 (IV)	SALDI (IV-III)
1. Kosten nodig ter vervulling van de wettelijke taken			
<i>Beheersbare kosten - Saldo door afwijking tussen budget en werkelijkheid</i>	33.256.438,91 €	25.062.202,49 €	-8.194.236,42 €
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN			-8.194.236,42 €

In elk van de tabellen hebben de eerste vijf saldi betrekking op het verschil tussen de werkelijke niet-beheersbare kosten en het goedgekeurde budget inzake niet-beheersbare kosten. De som van deze saldi levert voor de periode 2010 t.e.m. 2014 een exploitatietekort op van 96.411.759,95 €.

Uit dit exploitatietekort dienen de volumeverschillen uitgezuiverd te worden, d.i. het verschil tussen de werkelijke en de gebudgetteerde opbrengsten van de distributienetbeheerder uit zijn distributienettarieven. Het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake volumeverschillen levert voor de periode 2010 t.e.m. 2014 een exploitatietekort op van 15.698.849,71 € en dient bijkomend in rekening te worden genomen bij het hiervoor aangegeven exploitatietekort.

Het totaal saldo voor niet-beheersbare kosten bedraagt voor de periode 2010 t.e.m. 2014 bijgevolg 112.110.609,66 € en betekent een exploitatietekort in hoofde van de distributienetbeheerder hetgeen inhoudt dat het goedgekeurde budget en daaruit volgende opbrengsten van de distributienetbeheerder volgens de opgeleverde rapportering ontoereikend was voor wat de dekking van de niet-beheersbare kosten betreft.

Elke tabel vermeldt onderaan tevens het jaarlijkse saldo voor de beheersbare kosten dewelke ontstond uit het verschil tussen de werkelijke beheersbare kosten en het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten. Het totaal saldo voor beheersbare kosten bedraagt voor de periode 2010 t.e.m. 2014 een overschot van -26.370.283,37 €.

In de bovenstaande Tabel 1 t.e.m. Tabel 5 wordt voor de saldi inzake niet-beheersbare kosten echter geen rekening gehouden met het feit dat:

- De Zesde Staatshervorming³⁵ geen invloed heeft gehad op de bevoegdheid m.b.t. de federale bijdrage. De federale bijdrage vormt geen onderdeel van de nettarieven en behoort aldus

³⁵ Op 6 januari 2014 werd de bijzondere wet m.b.t. de Zesde Staatshervorming afgekondigd. Door artikel 19 van die wet wordt de materie distributienettarieven voor elektriciteit geregionaliseerd. Op 1 juli 2014 traden de bepalingen van deze bijzondere wet in werking.

nog steeds tot de federale bevoegdheid van de CREG. In bovenstaande tabellen zijn de saldi inzake federale bijdrage elektriciteit echter wel vervat in de jaarlijkse saldi inzake niet-beheersbare kosten. Gezien het echter een federale bevoegdheid betreft, kan de VREG geen beslissingen omtrent de vaststelling en bestemming van deze saldi nemen. Bijgevolg moeten de saldi inzake federale bijdrage elektriciteit uit bovenstaande tabellen worden uitgezuiverd. In onderstaande Tabel 6 wordt dan ook een overzicht opgenomen van de jaarlijks door de distributienetbeheerder gerapporteerde saldi inzake federale bijdrage elektriciteit;

- In 2012 heeft de CREG een correctie op de netto billijke vergoeding voor de exploitatiejaren 2010 en 2011³⁶ opgelegd en dit omwille van een dubbele vergoeding in 2012. Deze correctie dient in de vaststelling van de saldi inzake niet-beheersbare kosten in rekening worden genomen.

Tabel 6 Correcties op de saldi inzake niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

In €	Saldi federale bijdrage elektriciteit	CREG-correctie netto billijke vergoeding
2010	-2.092.888,38 €	-223.871,44 €
2011	-3.708.956,70 €	-329.303,30 €
2012	-3.264.838,44 €	
2013	-2.523.236,02 €	
2014	-1.993.186,55 €	

Deze correcties in rekening nemende wordt voor IVEKA voor de periode 2010 t.e.m. 2014 een totaal saldo voor niet-beheersbare kosten van 125.140.541,00 € bekomen.

De VREG nam via zijn beslissing van 5 oktober 2015³⁷, in afwachting van de definitieve vaststelling en bestemming van de saldi 2010 t.e.m. 2014, vanaf de periodieke distributienettarieven 2016 een aanvang met de doorrekening van 20% van de voorlopige, nl. door de distributienetbeheerders gerapporteerde, saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014. Hierbij worden de saldi inzake federale bijdrage elektriciteit buiten beschouwing gelaten terwijl de CREG-correctie inzake de netto billijke vergoeding voor 2010 en 2011 wel in beschouwing wordt genomen. Door zijn beslissing van 24 augustus 2016³⁸ werd de verrekening in de distributienettarieven verder gezet voor 2017 tot en met 2020, aan hetzelfde ritme van 20% afbouw per jaar. De in de tarieven doorgerekende waarden zijn dus de door de distributienetbeheerder aan de VREG in het kader van de lopende tariefmethodologie gerapporteerde saldi voor niet-beheersbare kosten per tariefcomponent, gecorrigeerd voor wat de saldi inzake federale bijdrage elektriciteit betreft en rekening houdende met de CREG-correctie inzake de netto billijke vergoeding voor 2010 en 2011. In de hierna volgende Tabel 7 tot en met Tabel 11 wordt het overzicht van deze saldi gegeven.

³⁶ Conform de brief van de CREG van 10 december 2012.

³⁷ Beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt van 5 oktober 2015 met betrekking tot de wijziging van de beslissing betreffende het vaststellen van de methode ter vaststelling van de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor de eerste reguleringsperiode 2015-2016 (BESL-2014-21).

³⁸ Beslissing van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt van 24 augustus 2016 met betrekking tot het vaststellen van de tariefmethodologie voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiode 2017-2020 (BESL-2016-09).

Tabel 7 Gerapporteerde exploitatiesaldi voor niet-beheersbare kosten 2010 per tariefcomponent (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2010
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	4.442.089,78 €
Het tarief voor het systeembeheer	-18.838,47 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	491.195,76 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	25.137.125,24 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet (exclusief federale bijdrage)	-3.389.093,04 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	926.148,79 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	551.945,60 €
De niet-periodieke tarieven	1.276.494,09 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	29.417.067,75 €
GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2010
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN	-3.223.848,04 €

Tabel 8 Gerapporteerde exploitatiesaldi voor niet-beheersbare kosten 2011 per tariefcomponent (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2011
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	2.720.624,38 €
Het tarief voor het systeembeheer	70.868,55 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	340.340,45 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	17.941.932,23 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet (exclusief federale bijdrage)	-5.254.344,75 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	1.382.002,45 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	1.153.353,10 €
De niet-periodieke tarieven	1.255.505,03 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	19.610.281,43 €
GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2011
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN	-4.878.844,18 €

Tabel 9 Gerapporteerde exploitatiesaldi voor niet-beheersbare kosten 2012 per tariefcomponent (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2012
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	7.000.070,75 €
Het tarief voor het systeembeheer	-154.136,42 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	33.227,81 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	29.845.566,67 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet (exclusief federale bijdrage)	-3.435.445,27 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	2.005.227,49 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	-545.239,07 €
De niet-periodieke tarieven	1.537.365,84 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	36.286.637,81 €
GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2012
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN	-5.323.238,93 €

Tabel 10 Gerapporteerde exploitatiesaldi voor niet-beheersbare kosten 2013 per tariefcomponent (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2013
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	2.206.429,53 €
Het tarief voor het systeembeheer	-45.946,29 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	-183.027,63 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	11.416.281,52 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet (exclusief federale bijdrage)	-5.081.964,15 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	-556.863,71 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	-77.099,91 €
De niet-periodieke tarieven	1.594.229,47 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	9.272.038,84 €
GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2013
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN	-4.750.115,79 €

Tabel 11 Gerapporteerde exploitatiesaldi voor niet-beheersbare kosten 2014 per tariefcomponent (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2014
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	5.013.812,33 €
Het tarief voor het systeembeheer	68.537,31 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	-299.667,49 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	27.506.755,75 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet (exclusief federale bijdrage)	-3.441.043,81 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	9.940,61 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	32.355,60 €
De niet-periodieke tarieven	1.663.824,86 €
TOTAAL SALDO VOOR NIET-BEHEERSBARE KOSTEN	30.554.515,17 €
GERAPPORTEERDE SALDI IN €	2014
TOTAAL SALDO VOOR BEHEERSBARE KOSTEN	-8.194.236,42 €

In de doorrekening van de voorlopige saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 in de periodieke nettatarieven voor de periode 2016-2020 wordt voor IVEKA eveneens rekening gehouden met het feit dat voor het 'tarief openbardienstverplichtingen' per 31 december 2015 via de periodieke distributienettarieven reeds 18.630.554,86 € van het saldo voor niet-beheersbare kosten was afgebouwd en dit naar aanleiding van de door de CREG goedgekeurde aanpassing van de tarieven op 1 april 2011³⁹.

³⁹ Zie beslissing (B)110331-CDC-639E/16 van de CREG.

4. CONTROLEWERKZAAMHEDEN DOOR DE VREG TER VASTSTELLING VAN DE EXPLOITATIESALDI 2010 T.E.M. 2014

Teneinde de bedragen van de saldi 2010 t.e.m. 2014 definitief vast te stellen, werkte de VREG volgens een controleprogramma. De informatie die de VREG bij het nazicht van de rapporteringen en van de antwoorden op zijn vragen (cfr. de contacten beschreven in par. 2) heeft ontvangen, leidde ertoe dat hij bepaalde door de distributienetbeheerder gerapporteerde saldi diende te corrigeren.

Het controleprogramma van de VREG bestaat uit deze opeenvolgende controlewerkzaamheden:

- 1) **CONTROLE 1:** Nazicht van de mathematische correctheid van de gerapporteerde saldi per tariefcomponent;
- 2) **CONTROLE 2:** Beoordeling van
 - a) de opsplitsing van de gereguleerde en de niet-gereguleerde activiteiten,
 - b) de componenten van het gerapporteerde resultaat;
- 3) **CONTROLE 3:** Controle van de rapporten m.b.t. de gebruikte methodiek en daadwerkelijke naleving ervan inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa;
- 4) **CONTROLE 4:** Controle op de toepassing van de ontwikkelingsregel voor de beheersbare elementen van het inkomen;
- 5) **CONTROLE 5:** Controle van de redelijkheid van de kosten;
- 6) **CONTROLE 6:** Controle op de naleving van de factor voor productiviteits- en efficiëntieverbetering;
- 7) **CONTROLE 7:** Vaststellingen die aanleiding geven tot een aanpassing van de gerapporteerde saldi.

De VREG licht hieronder de verschillende controles toe, evenals de resultaten ervan.

4.1. CONTROLE 1: Nazicht van de mathematische correctheid van de gerapporteerde saldi per tariefcomponent

Teneinde de bedragen van de saldi over de jaren 2010 t.e.m. 2014 definitief te kunnen vaststellen, is voor de VREG in eerste instantie de relatieve zekerheid inzake de mathematische correctheid van deze saldi vereist. De VREG heeft bijgevolg de mathematische correctheid van de saldi 2010 t.e.m. 2014 zoals ze door de distributienetbeheerder werden opgesplitst per tariefcomponent, in detail onderzocht. De VREG voerde een onderzoek naar de opsplitsing per tariefcomponent aangezien deze saldi overeenkomstig de tariefmethodologieën 2015-2016 en 2017-2020 ook per tariefcomponent in de periodieke distributienettarieven werden en worden doorgerekend, met elk hun specifieke tariefdrager overeenkomstig de tariefstructuur zoals opgenomen in de tariefmethodologie.

Hierbij wordt in aanpak een onderscheid gemaakt tussen de saldi voor niet-beheersbare kosten en de saldi voor beheersbare kosten.

De samenstelling van het jaarlijks saldo voor niet-beheersbare kosten bestaat uit volgende saldi:

- Het saldo voor niet-beheersbare kosten m.b.t. de afwijking tussen het jaarlijks goedgekeurde budget en de jaarlijks werkelijke niet-beheersbare kosten (waaronder kosten voor billijke

- marge, afschrijvingen, openbaredienstverplichtingen en toeslagen). Deze afwijking kan worden afgeleid uit Tabel 5 van het jaarlijks ex-post CREG-rapporteringsmodel;
- Het saldo voor niet-beheersbare kosten m.b.t. de afwijking tussen het jaarlijks initieel goedgekeurde budget en het jaarlijks geherindexeerd budget inzake de volgens de tariefmethodologie in het Tarievenbesluit Elektriciteit door de distributienetbeheerder beheersbare kosten (hierna: het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten). Deze afwijking kan worden afgeleid uit Tabel 7 van het jaarlijks ex-post CREG-rapporteringsmodel;
 - Het saldo voor niet-beheersbare kosten m.b.t. de afwijking tussen de jaarlijks verwachte en de werkelijke omzet uit de inning van de distributienettarieven (hierna: het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake volumeverschillen). Deze afwijking kan worden afgeleid uit Tabel 21 van het jaarlijks ex-post CREG-rapporteringsmodel.

Het jaarlijks saldo voor beheersbare kosten is gelijk aan het verschil tussen het geherindexeerd budget en de werkelijke beheersbare kosten. Deze afwijking kan worden afgeleid uit Tabel 7 van het jaarlijks ex-post CREG-rapporteringsmodel.

4.1.1. Aanpak inzake nazicht mathematische correctheid saldi 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent

4.1.1.1. Aanpak VREG m.b.t. saldi voor niet-beheersbare kosten

Teneinde de mathematische correctheid van de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent na te gaan, werden door de VREG o.b.v. de van de distributienetbeheerder verkregen detailberekening in het kader van het onderzoek naar de vaststelling van de saldi per tariefcomponent (cfr. par. 2) volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- *Controle 1A:* Afstemmen van het totaal saldo voor niet-beheersbare kosten in de ontvangen detailberekening met het jaarlijks geboekte saldo voor niet-beheersbare kosten in de jaarrekening en/of het jaarverslag van de distributienetbeheerder en dit per exploitatiejaar en per gereguleerde activiteit;
- *Controle 1B:* Teneinde volledige zekerheid te hebben dat in de detailberekening de door de CREG goedgekeurde budgetten in rekening worden genomen, wordt het totale jaarlijks budget inzake beheersbare en niet-beheersbare kosten afgestemd met deze zoals vermeld in de CREG-beslissingen omtrent de goedkeuring van de tarieven voor de regulatoire periode 2009-2012;
- *Controle 1C:* Afstemmen van het jaarlijkse saldo voor niet-beheersbare kosten per tariefcomponent zoals opgenomen in de ontvangen detailberekening met het jaarlijkse saldo voor niet-beheersbare kosten per tariefcomponent zoals opgenomen in T8 van het rapporteringsmodel inzake exogene kosten 2017 (cfr. tariefmethodologie 2017-2020 VREG) (ex-ante). Dit gebeurt aangezien het rapporteringsmodel inzake exogene kosten de basis vormt voor de doorrekening van de voorlopige saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 in de periodieke nettarieven voor de periode 2016-2020;
- *Controle 1D:* Nagaan van de rekenkundige juistheid van de ontvangen detailberekening. Hierbij wordt nagegaan of de gehanteerde formules voor de opsplitsing van de jaarlijkse saldi voor niet-beheersbare kosten over de verschillende tariefcomponenten correct zijn. Per

exploitatiejaar wordt het totaal saldo voor niet-beheersbare kosten namelijk opgesplitst per tariefcomponent o.b.v. drie tabellen uit het jaarlijks ex-post CREG-rapporteringsmodel, meer specifiek Tabel 5 (afwijking werkelijke kosten t.o.v. gebudgetteerde kosten), Tabel 7 (herindexering budget beheersbare kosten) en Tabel 21 (volumeverschillen);

- *Controle 1E:* Teneinde relatieve zekerheid te hebben dat de in de ontvangen detailberekening opgenomen data m.b.t. gebudgetteerde en werkelijke kosten/opbrengsten overeenstemmen met respectievelijk de ex-ante en de jaarlijkse ex-post CREG-rapporteringsmodellen, werden willekeurig per werkmaatschappij (Eandis cvba of Infrac cvba) voor één elektriciteitsdistributienetbeheerder (INTERGEM - 2014) en één aardgasdistributienetbeheerder (GASELWEST - 2012) de verschillende kosten/opbrengsten rubrieken afgestemd met de papieren versies van respectievelijk de ex-ante en de ex-post CREG-rapporteringsmodellen, zoals ze door de VREG werden ontvangen van de CREG;
- *Controle 1F:* Nagaan dat het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake de herindexering van het budget beheersbare kosten correct werd bepaald. Dit door:
 - o de door de distributienetbeheerder gerapporteerde waarden voor de parameters P_m en P_s (zoals gedefinieerd in artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit) in beschouwing te nemen,
 - o de waarden voor de parameters M_t , S_t , M_1 en S_1 (zoals gedefinieerd in artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit) zoals ze per jaar bevestigd werden door de CREG aan de distributienetbeheerders, in rekening te nemen,
 - o de indexering volgens werkelijke inflatie te herberekenen en dit o.b.v. de herindexeringsformule zoals opgenomen in artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit,
 - o de waarde C_1 (zoals gedefinieerd in artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit) te bepalen,
 - o voor elk exploitatiejaar de herindexering van het budget inzake beheersbare kosten te bepalen conform artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit,
 - o voor elk exploitatiejaar het kostensaldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten te berekenen conform de bepalingen in artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit,
 - o de door IVEKA gehanteerde opsplitsing van het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten per tariefcomponent na te gaan.

Er werd door de VREG geopteerd om eventueel vastgestelde afwijkingen tussen het door IVEKA gerapporteerd saldo voor niet-beheersbare kosten inzake de herindexering van het budget beheersbare kosten en het definitief saldo zoals berekend door de VREG, integraal toe te wijzen aan de tariefcomponent 'basistarief voor het gebruik van het net' aangezien deze saldi voornamelijk uit deze tariefcomponent voortkomen.

4.1.1.2. Aanpak VREG m.b.t. saldi voor beheersbare kosten

Wat de mathematische correctheid van de saldi voor beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 betreft, dragen de hierboven aangegeven controles 1B, 1E en 1F bij tot dit onderzoek. Verder wordt in grote mate vertrouwd op de controlewerkzaamheden die jaarlijks door de commissarissen van de distributienetbeheerders m.b.t. de totaliteit van de saldi voor beheersbare kosten werden uitgevoerd en dit in het kader van hun oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekening. Uit de overlegvergadering van de VREG met de distributienetbeheerders en hun commissarissen van 1

december 2015 werd toegelicht dat bij de controle door de commissaris een onderscheid moet worden gemaakt tussen de interim audit werkzaamheden en de substantieve controles op jaareinde.

De interim audit werkzaamheden houden volgende zaken in:

- Procesbeschrijving en walkthrough;
- Beoordeling IT algemene controles;
- Bespreking en sample-testing op verwerking beheersbare en niet-beheersbare kosten (naar distributienetbeheerder, activiteit en type).

De interim audit werkzaamheden moeten de commissaris aldus toelaten om een beoordeling te maken van de risico's binnen de distributienetbeheerder en dit afhankelijk van de interne controleprocedures en het procesbeheer binnen deze entiteiten.

De substantieve controles op jaareinde, op de vernoemde overlegvergadering toegelicht voor de controles die specifiek betrekking hadden op de exploitatiesaldi 2014⁴⁰, betroffen o.m.:

- Aansluiting/reconciliatie van de balansgrootboeken inzake de overlopende rekeningen met de onderliggende details (overzicht met de geboekte exploitatiesaldi doorheen de jaren 2008 tot 2014) teneinde de rekenkundigheid van deze details na te gaan;
- Afstemming van deze details met de auditfiles van voorgaande jaren voor de exploitatiesaldi t.e.m. 2013, alsook het nakijken en documenteren van eventuele verschillen;
- Opvragen van de gedetailleerde berekening (budget-actual berekening) van de exploitatiesaldi 2014 en aansluiting met de balans waarbij de rekenkundige juistheid van deze berekening werd gecontroleerd;
- Aansluiting van de realiteit (per steekproef of in geheel) van deze gedetailleerde berekening met een download uit de analytische boekhouding naar activiteit, gereguleerd/niet-gereguleerd, beheersbaar/niet-beheersbaar. Hierbij wordt door de commissaris echter geen specifiek nazicht per tariefcomponent uitgevoerd;
- Afstemming van het budget met de audit files van het voorgaande jaar, hetgeen voorafgaand werd afgestemd met de goedgekeurde budgetten door de CREG;
- Nakijken van de berekening van de billijke vergoeding volgens tabel 14 in de CREG-rapportering. Hierbij wordt o.a. de consistentie, de aansluiting van de waarden met onderliggende details en de files van het voorgaande jaar (bv bevestigde OLO-waarde door de CREG, gesplitste balans) nagegaan;
- Opvragen van de resultaten per distributienetbeheerder en per activiteit;
- Aansluiting van de gereguleerde resultaten (gas-elektriciteit) met de gedetailleerde berekening van de billijke vergoeding. Dit resultaat dient overeen te komen met het saldo voor beheersbare kosten en de billijke vergoeding. Er gebeurt tevens een vergelijking en analyse van de gereguleerde resultaten en er wordt nagezien welke rekeningen voornamelijk aan de grondslag van het saldo voor beheersbare kosten liggen;
- Bespreking en analytische controle van de niet-gereguleerde resultaten;
- Bespreking contacten en feedback CREG.

De keuze en beslissing tot het uitvoeren van de bovenstaande substantieve procedures per dossier en per exploitatiejaar wordt door de commissaris genomen en dit op basis van de risicoanalyse die door hem uit zijn interim audit werkzaamheden werd besloten. Hierbij bestaat een controle aanpak uit:

⁴⁰ Voor de voorgaande exploitatiejaren 2010-2013 kan worden aangenomen dat analoge controlewerkzaamheden werden uitgevoerd.

- Planning en identificatie van de risico's;
- Controlestrategie en inschatting van de risico's;
- Uitvoeren van de controles volgens een auditprogramma gebaseerd op de risicobeoordeling;
- Afwerking en rapportering van de bevindingen.

Bijgevolg is het mogelijk dat de commissaris besluit dat niet alle bovenvermelde controlewerkzaamheden per dossier en per exploitatiejaar dienen te worden uitgevoerd.

Als resultaat van hun controleprocedures hebben de commissarissen van de distributienetbeheerders in de jaren 2010 t.e.m. 2014 een verklaring zonder voorbehoud omtrent de jaarrekeningen afgeleverd⁴¹. De onzekerheid over de definitieve goedkeuring van de regulatoire rekeningen en het onduidelijk wetgevend kader werden echter wel benadrukt in het commissarisverslag en eveneens toegelicht door de raden van bestuur van de distributienetbeheerders in de jaarrekeningen/jaarverslagen.

Bijgevolg wordt besloten dat er op vertrouwd kan worden dat de mathematische correctheid van de jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten, als onderdeel van het resultaat van de distributienetbeheerder, reeds in detail door de commissarissen werd onderzocht en hierbij geen afwijkingen van materieel belang werden aangetroffen. Desalniettemin werd bij de uitvoering van controle 1F ook de wijze waarop het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten werd bepaald aan een controle door de VREG onderworpen. Eventuele afwijkingen die hieruit voortvloeien, hebben ook een rechtstreekse impact op het jaarlijks saldo voor beheersbare kosten.

Enige bevindingen met een impact op het jaarlijks saldo voor beheersbare kosten worden door de VREG volledig aan het 'basistarief voor het gebruik van het net' toegewezen.

4.1.2. Bevindingen inzake nazicht mathematische correctheid saldi 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent

4.1.2.1. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1A

Zoals vermeld omvat de controle 1A het afstemmen van het totaal saldo voor niet-beheersbare kosten in de ontvangen detailberekening met het jaarlijks geboekte saldo voor niet-beheersbare kosten in de jaarrekening en/of het jaarverslag van de distributienetbeheerder en dit per exploitatiejaar en per gereguleerde activiteit.

Hierbij werden door de VREG geen afwijkingen met een significante impact op de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 vastgesteld.

4.1.2.2. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1B

Zoals vermeld omvat de controle 1B een afstemming van het door de distributienetbeheerder gerapporteerde totale jaarlijks budget inzake beheersbare en niet-beheersbare kosten met de overeenstemmende bedragen vermeld in de CREG-beslissingen m.b.t. de goedkeuring van de tarieven voor de regulatoire periode 2009-2012.

⁴¹ Dit betekent dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang betreft, rekening houdend met de wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook met de boekhoudstandaarden waaraan wordt gerefereerd.

Bij de uitvoering van deze controle werd door de VREG vastgesteld dat in een brief van de CREG van 29 mei 2009 aan IVEKA inzake de meerjarentarieven over de regulatoire periode 2009-2012 een besparing inzake beheersbare kosten werd opgelegd. Meer specifiek werd een besparing inzake de inflatie voor beheersbare kosten opgelegd en werden de door de distributienetbeheerder in zijn tariefvoorstel gebudgetteerde kosten van experts verworpen. De besparing betreffende inflatie is als volgt. In het oorspronkelijk tariefvoorstel van IVEKA voor tarieven 2009-2012 werd gerekend met een verwachte inflatie van 0,5% van 2008 naar 2009. De CREG legde uiteindelijk een percentage van 0,3% op, met aanpassing van het ex-ante tariefvoorstel. Met betrekking tot de beoordeling van beheersbare kosten ex-post moet eveneens met deze laatste rekening worden gehouden. In de rapporteringsmodellen werden zowel de besparingen inzake inflatie als inzake de kosten van experts door IVEKA echter onder een niet-beheersbare kostenrubriek beschouwd, meer specifiek het budget voor de kostenrubriek 'kosten voor de financiering van de activa in verband met het systeembeheer', terwijl het aldus beheersbare kostenelementen omvatte.

In de jaarlijkse ex-post CREG-rapporteringsmodellen werd deze kostenrubriek 'kosten voor de financiering van de activa in verband met het systeembeheer' door IVEKA aldus onterecht in beschouwing genomen ter bepaling van de jaarlijkse saldi voor niet-beheersbare kosten voor de tariefcomponent 'tarief voor het systeembeheer'. Deze kostenrubriek moet volgens de VREG echter als onderdeel van de jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten beschouwd worden en dit als onderdeel van de tariefcomponent 'basistarief voor het gebruik van het net'.

Aangezien er door IVEKA voor de periode 2010 t.e.m. 2014 geen werkelijke kosten voor de kostenrubriek 'kosten voor de financiering van de activa in verband met het systeembeheer' werden gerapporteerd, is het saldo voor deze kostenrubriek gelijk aan het gebudgetteerde bedrag (mits omgekeerd teken). In Tabel 12 wordt dan ook een overzicht gegeven van het jaarlijks budget voor deze kostenrubriek in de periode 2010 t.e.m. 2014, dewelke meteen ook aangeeft welk saldo (mits omgekeerd teken⁴²) door IVEKA onterecht als niet-beheersbaar werd beschouwd. Het saldo dat voortkomt uit deze kostenrubriek wordt dan ook door de VREG overgeboekt van de saldi voor niet-beheersbare kosten naar de saldi voor beheersbare kosten.

Tabel 12 Overzicht van de door de CREG aan IVEKA opgelegde besparingen inzake beheersbare kosten dewelke in de rapporteringsmodellen 2010 t.e.m. 2014 onterecht onder de niet-beheersbare kostenrubriek 'kosten voor de financiering van de activa in verband met het systeembeheer' werden geboekt

Budget per tariefcomponent	2010	2011	2012⁴³
Tarief voor het systeembeheer			
Opgelegde besparing – beheersbare kosten (0,5% -> 0,3%) (a)	-56.745,35 €	-57.823,49 €	-58.922,00 €
Opgelegde besparing – kosten experts (b)	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Totaal opgelegde besparing (a)+(b)	-56.745,35 €	-57.823,49 €	-58.922,00 €

⁴² Een negatief bedrag inzake het budget betekent een tekort, en omgekeerd.

⁴³ Idem voor 2013 en 2014. De goedgekeurde tarieven voor het exploitatiejaar 2012 werden verlengd voor de exploitatiejaren 2013 en 2014.

4.1.2.3. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1C

Zoals vermeld omvat de controle 1C het afstemmen van het jaarlijkse saldo voor niet-beheersbare kosten per tariefcomponent zoals opgenomen in de ontvangen detailberekening van de distributienetbeheerder met dat zoals opgenomen in tabel T8 van het rapporteringsmodel inzake exogene kosten 2017⁴⁴ (cfr. Tariefmethodologie van de VREG voor de reguleringsperiode 2017-2020) (ex-ante).

Hierbij werden door de VREG geen afwijkingen met een significante impact op de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 vastgesteld.

4.1.2.4. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1D

Zoals vermeld omvat de controle 1D het nagaan dat de gehanteerde formules voor de opsplitsing van de jaarlijkse saldi voor niet-beheersbare kosten over de verschillende tariefcomponenten correct zijn.

Hierbij werden door de VREG geen afwijkingen met een significante impact op de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 vastgesteld.

4.1.2.5. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1E

Zoals vermeld omvat de controle 1E een willekeurige afstemming per werkmaatschappij (EANDIS cvba en INFRAX cvba) voor één van haar elektriciteitsdistributienetbeheerders (INTERGEM - 2014) en één van haar aardgasdistributienetbeheerders (GASELWEST - 2012) van de verschillende kosten/opbrengsten rubrieken in de door de VREG van de distributienetbeheerder ontvangen detailberekening met de papieren versies van respectievelijk de ex-ante en de ex-post CREG-rapporteringsmodellen, zoals ze door de VREG in 2015 werden ontvangen van de CREG.

Hierbij werden door de VREG geen afwijkingen vastgesteld met een significante impact op de saldi voor niet-beheersbare kosten enerzijds en de saldi voor beheersbare kosten anderzijds.

4.1.2.6. Bevindingen bij de uitvoering van controle 1F

Zoals vermeld omvat de controle 1F het onderzoek door de VREG dat het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake de herindexering van het budget beheersbare kosten correct werd bepaald.

Artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit voorziet de toepassing van een indexeringsmechanisme als ontwikkelingsregel voor de in het Tarievenbesluit Elektriciteit als beheersbaar omschreven kosten. Bij de nacalculatie van deze ontwikkelingsregel:

- worden de werkelijke waarden (ex-post) van de twee in het Tarievenbesluit Elektriciteit vermelde indexcijfers toegepast en
- wordt het kostensaldo dat het verschil is tussen de toepassing van de ex-ante gehanteerde indexcijfers en hun ex-post werkelijke waarden toegevoegd aan het saldo voor niet-beheersbare kosten, hierna: saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten.

⁴⁴ Basis voor de doorrekening van de voorlopige saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 in de periodieke distributienettarieven voor de periode 2016 t.e.m. 2020.

De ontwikkelingsregels voor dit element van het inkomen van de netbeheerder hebben volgens vernoemd artikel 21 een invloed op het saldo vanaf het tweede jaar van de regulatoire periode: het eerste jaar van de regulatoire periode vormt immers telkens het referentiejaar.

De toepassing van het indexeringsmechanisme wordt door de VREG herrekend en hierbij worden volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Vooreerst worden de parameters P_m , P_s , M_t , S_t , M_1 en S_1 ⁴⁵ in rekening genomen ter berekening van het werkelijk indexcijfer voor de distributienetbeheerder voor elk van de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014. Hierbij werden door de VREG tussen zijn berekening en deze gerapporteerd door IVEKA geen afwijkingen vastgesteld.

In Tabel 13 wordt een overzicht gegeven van het werkelijk indexcijfer dat door de VREG in rekening werd genomen ter bepaling van het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014.

Tabel 13 Werkelijk indexcijfer ter bepaling van het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014

	Werkelijk indexcijfer t.o.v. 2009
2010	5,86%
2011	9,96%
2012	11,57%
2013	10,17%
2014	10,41%

- Vervolgens wordt door de VREG de waarde van C_1 ⁴⁶ bepaald dewelke gelijk is aan het budget inzake beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2009. Er werd door de VREG vastgesteld dat de benadering ter bepaling van de waarde C_1 door IVEKA verschilt van de benadering zoals ze door de VREG uit artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit wordt begrepen en afgeleid:
 - o Zoals reeds aangegeven (cfr. par. 4.1.2.2), werden de door de CREG opgelegde besparingen inzake de inflatie voor de beheersbare kosten en de verwerping door de CREG van de door de distributienetbeheerders gebudgetteerde kosten van experts door IVEKA in zijn ex-post rapportering als niet-beheersbaar behandeld terwijl dit wel degelijk beheersbare kostenelementen zijn. Door de VREG werden de budgetten voor deze besparingen dan ook in rekening genomen ter bepaling van de waarde C_1 ;

Deze aspecten in rekening nemende wordt door de VREG een waarde C_1 van 30.065.169,27 € bekomen.

- In een volgende stap wordt voor elk exploitatiejaar het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten bepaald en dit volgens de indexeringsformule in artikel 21 van het

⁴⁵ Zie artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit voor een definitie van deze parameters.

⁴⁶ Zie artikel 21 van het Tarievenbesluit Elektriciteit voor een definitie van deze parameter.

Tarievenbesluit Elektriciteit. Hierbij wordt op de waarde C_1 voor het eerste jaar van de regulatoire periode aldus het werkelijk jaarlijks indexcijfer toegepast om te komen tot het geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten voor elk van de volgende exploitatiejaren. In Tabel 14 wordt een overzicht gegeven van het jaarlijks geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten dat hierbij door de VREG wordt bekomen.

Tabel 14 Geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014

	Geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten
2010	31.826.988,19 €
2011	33.059.660,13 €
2012	33.543.709,36 €
2013	33.122.796,99 €
2014	33.194.953,39 €

- Op basis van deze informatie kan de VREG het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 berekenen. In Tabel 15 wordt hiervan een overzicht gegeven.

Tabel 15 Saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Initieel budget	Geherindexeerd budget	Saldo voor niet-beheersbare kosten
2010	30.636.403,70 €	31.826.988,19 €	1.190.584,49 €
2011	31.218.499,24 €	33.059.660,13 €	1.841.160,89 €
2012	31.811.652,00 €	33.543.709,36 €	1.732.057,36 €
2013	31.811.652,00 €	33.122.796,99 €	1.311.144,99 €
2014	31.811.652,00 €	33.194.953,39 €	1.383.301,39 €

Omwille van de hiervoor aangehaalde redenen verschilt het door de VREG berekende saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten van het saldo zoals berekend door IVEKA. Zoals in par. 4.1.1 wordt aangegeven, wordt dit verschil door de VREG volledig toegewezen aan het 'basistarief voor het gebruik van het net'. In Tabel 16 wordt een overzicht gegeven van deze verschillen per exploitatiejaar.

Tabel 16 Verschil tussen het door IVEKA en de VREG berekende saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten (Bijkomend tekort -> positief verschil en Bijkomend overschot-> negatief verschil)

	IVEKA	VREG	Verschil
2010	1.192.785,77 €	1.190.584,49 €	-2.201,28 €
2011	1.844.571,13 €	1.841.160,89 €	-3.410,24 €
2012	1.735.266,86 €	1.732.057,36 €	-3.209,50 €
2013	1.313.574,85 €	1.311.144,99 €	-2.429,86 €
2014	1.385.864,91 €	1.383.301,39 €	-2.563,52 €

- Door IVEKA werd het saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten geïdentificeerd per tariefcomponent. Hierbij werden door de VREG geen afwijkingen vastgesteld bij de wijze waarop dit saldo per tariefcomponent door IVEKA werd bepaald. Er wordt echter gewezen op het feit dat het door de VREG vastgestelde

verschil tussen het door hem berekende saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten en het saldo zoals berekend door IVEKA volledig aan het 'basistarief voor het gebruik van het net' wordt toegewezen.

Uit bovenstaande vaststellingen kan worden afgeleid dat het door IVEKA berekende geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten verschilt van het geherindexeerd budget zoals berekend door de VREG. Er wordt ook aangetoond dat deze verschillen aanleiding geven tot een verschillend saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten (cfr. Tabel 16). Ook de jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten worden echter geïmpacteerd door deze vaststelling en dit aangezien dit saldo wordt berekend als de afwijking tussen het jaarlijks geherindexeerd budget en de jaarlijkse werkelijke beheersbare kosten. Er wordt verwezen naar par. 4.5 voor een overzicht van de jaarlijks gerapporteerde saldi voor beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014 en de hierbij door de VREG vastgestelde afwijkingen.

4.2. CONTROLE 2: Beoordeling van de gereguleerde resultaten

4.2.1. Opsplitsing van de gereguleerde en de niet-gereguleerde activiteiten

Het resultaat (winst/verlies) van de distributienetbeheerder zoals door hem werd gerapporteerd in zijn ex-post CREG-rapporteringsmodellen m.b.t. de jaren 2010 t.e.m. 2014 dient normaliter in overeenstemming te zijn met het gereviseerde boekhoudkundige resultaat voor elk van deze jaren. Echter, aangezien de jaarrekeningen van de distributienetbeheerder geen inzage bieden in het resultaat van de gesplitste rekeningen werd door de VREG het resultaat voor de gereguleerde distributieactiviteiten in de ex-post CREG-rapporteringsmodellen 2010 t.e.m. 2014 in overeenstemming gebracht met het resultaat zoals dit uit de VREG-rapporteringsmodellen inzake endogene kosten 2010 t.e.m. 2014⁴⁷ blijkt. Conform Tabel 14 van de tariefmethodologie 2017-2020 werden deze endogene rapporteringsmodellen namelijk door IVEKA bij de VREG ingediend, vergezeld van een rapport inzake feitelijke bevindingen door de commissaris van IVEKA. Hierbij werden door de commissaris volgende relevante controlewerkzaamheden op het resultaat van de gesplitste rekeningen, zoals dit blijkt uit tabel 2 van het rapporteringsmodel inzake endogene kosten, uitgevoerd:

- Aansluiten van de totaalwaarden per rubriek van de resultatenrekening met de statutaire jaarrekening;
- Afstemming van de uitsplitsing (gereguleerd/niet-gereguleerd) en overdrachten met de (analytische) boekhouding.

Het resultaat van de gesplitste rekeningen voor de periode 2010 t.e.m. 2014, zoals opgenomen in de VREG-rapporteringsmodellen inzake endogene kosten, werd aldus door de commissaris afgestemd met de analytische boekhouding. Indien het resultaat van de gesplitste rekeningen in de ex-post CREG-rapporteringsmodellen 2010 t.e.m. 2014 aldus aansluit met het resultaat van de gesplitste rekeningen in de VREG-rapporteringsmodellen inzake endogene kosten, kan besloten worden dat de ex-post CREG-rapporteringsmodellen 2010 t.e.m. 2014 een correcte splitsing van de gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten bevatten.

⁴⁷ Zie tabel 2 in Bijlage 9 van de tariefmethodologie 2015-2016.

Bij de uitvoering van deze controlewerkzaamheden werden door de VREG geen onverklaarbare afwijkingen vastgesteld. Hieruit besluit de VREG dat het volledige resultaat van de gesplitste rekeningen voor elk van de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 als dusdanig werd gerapporteerd en aan de basis ligt van de thans onderzochte exploitatiesaldi.

4.2.2. De componenten van het gerapporteerde gereguleerde resultaat

IVEKA rapporteerde voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 een jaarlijks gereguleerd resultaat samengesteld als een som van een vaste billijke winstmarge enerzijds en de volgens IVEKA behaalde saldi voor beheersbare kosten, d.i. het verschil tussen de werkelijke beheersbare kosten en het door de distributienetbeheerder gerapporteerde geherindexeerd budget inzake beheersbare kosten, anderzijds.

De VREG stelt vast dat, wat de door IVEKA berekende saldi voor beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 betreft, de distributienetbeheerder besliste om het gedeelte van zijn saldo voor beheersbare kosten voor elk van deze jaren dat gelijk is aan het volgens IVEKA gemiddeld saldo voor beheersbare kosten over de voorafgaande periode 2009-2012 naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder over te boeken. Het overige gedeelte van deze saldi voor beheersbare kosten werd door hem in het resultaat geboekt. In Tabel 17 wordt een overzicht opgenomen van de wijze waarop de saldi voor beheersbare kosten m.b.t. de exploitatiejaren 2013 en 2014 door IVEKA boekhoudkundig werden verwerkt.

Tabel 17 Boekhoudkundige verwerking van de saldi voor beheersbare kosten 2013 en 2014 (Overschot -> positief bedrag en Tekort -> Negatief bedrag)

	In resultaatname	Overlopende rekening	Totaal
2013	1.080.335,01 €	3.669.780,78 €	4.750.115,79 €
2014	4.524.455,64 €	3.669.780,78 €	8.194.236,42 €

De vernoemde billijke winstmarge vormt volgens de tariefmethodologie van het Tarievenbesluit Elektriciteit de vergoeding voor de door de netbeheerder in zijn distributienet geïnvesteerde kapitalen. Deze komt jaarlijks tot stand door de toepassing van een rendementspercentage op de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief volgens de regels beschreven in de tariefmethodologie.

Teneinde na te gaan dat deze billijke winstvergoeding door de distributienetbeheerder correct werd berekend, wordt door de VREG vertrouwd op de jaarlijks door de commissaris(sen) uitgevoerde controlewerkzaamheden inzake zijn (hun) oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekening. In het reeds hierboven vernoemd overleg van de VREG met de commissarissen van 1 december 2015 (cfr. par. 4.1.1) werd aangegeven dat mogelijks volgende substantieve controles werden uitgevoerd:

- Nakijken van de berekening 'billijke vergoeding' o.b.v. Tabel 14 van de ex-post CREG rapportering (consistentie, aansluiting waarden met onderliggende details en audit files van het voorgaande jaar, bijvoorbeeld OLO waarde, gesplitste balans);
- Opvragen resultaten per distributienetbeheerder en per activiteit;
- Aansluiting gereguleerde resultaten (gas-elektriciteit) met gedetailleerde berekening billijke vergoeding. Er gebeurt tevens een vergelijking en analyse van de gereguleerde resultaten en er wordt nagezien welke rekeningen voornamelijk aan de grondslag van het saldo voor beheersbare kosten liggen;
- Vergelijking en analyse gereguleerde resultaten.

Op basis van de keuzes volgend uit de risicoanalyses die uit de jaarlijkse interim auditwerkzaamheden van de commissaris(sen) zijn gebleken, is het mogelijk dat niet alle controles jaarlijks werden uitgevoerd. Aangezien de commissaris(sen) voor elk van de exploitatiejaren een verklaring zonder voorbehoud heeft (hebben) afgeleverd, kan door de VREG echter met voldoende mate van zekerheid worden besloten dat de gereguleerde resultaten, vnl. het onderdeel billijke vergoeding, correct werden berekend. Wat betreft de saldi voor beheersbare kosten werd door de VREG een detailnazicht uitgevoerd, zoals behandeld in par. 4.5.

4.3. CONTROLE 3: Controle van de rapporten m.b.t. de gebruikte methodiek en daadwerkelijke naleving ervan inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa

Artikel 2, §1, 7° van het Tarievenbesluit Elektriciteit bepaalt dat de geboekte minderwaarden en het deel van de meerwaarde bepaald in artikel 4, §1 van hetzelfde Tarievenbesluit, betreffende uitrustingen die buiten gebruik worden gesteld in de loop van het desbetreffende jaar, voor zover de bedragen verband houdende met het deel van de meerwaarde die worden geboekt op een passief reserve van de netbeheerder, een element vormen van de kosten die samen het totaal inkomen van de netbeheerder vormen. Daarbij was bepaald dat de CREG de overeenstemming moet controleren tussen de evolutie van deze reserve en de geregistreerde buitendienststellingen.

In hetzelfde artikel 2, §1, 7° wordt tevens bepaald dat de door de distributienetbeheerder gehanteerde methodiek ter bepaling van de technische buitendienststellingen door de revisor van de betrokken distributienetbeheerder wordt geattesteerd.

Het Verslag aan de Koning dat bij het Tarievenbesluit Elektriciteit gevoegd werd, vermeldt hieromtrent het volgende:

“De in artikel 5, §1, van het besluit opgenomen evolutieregels van het gereguleerd actief werden aangevuld voor wat de in de loop van de regulatoire periode buitendienst gestelde materiële vaste activa betreft: naast het verrekenen van de eventuele residuele nettoboekwaarde van deze activa, wordt voor wat de buitendienstgestelde activa betreft, die deel uitmaken van de in artikel 4, §1 van het besluit bedoelde initiële waarde van het gereguleerd actief, op het ogenblik van hun effectieve buitendienststelling, rekening gehouden met de meerwaarde die betrekking heeft op het betreffend activum overeenkomstig de bepaling van artikel 5, §1, derde lid.

De meerwaarde wordt afgetrokken en opgenomen in de kosten ten belope van 2% per jaar gedurende de eerste regulatoire periode. Na controle en goedkeuring door de Commissie, waarbij deze erop toeziet dat deze buitendienststellingen met de nodige geleidelijkheid over een lange termijn waargenomen worden, wordt het vooropgesteld gemiddelde herzien op basis van de 4 vorige jaren en het herziene percentage zal van toepassing zijn voor de volgende regulatoire periode.

Deze methode van buitendienststelling van de meerwaarde maakt het mogelijk te verzekeren dat de gemiddelde evolutie van de waarde van het geïnvesteerde kapitaal redelijk blijft terwijl de nodige middelen worden vrijgemaakt om het behoud ervan op lange termijn te verzekeren.”

De VREG heeft de rapporten van de revisor(en) van de distributienetbeheerder m.b.t. de gebruikte methodiek en daadwerkelijke naleving ervan inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa voor elk van de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 geanalyseerd. Hierbij stelde hij vast dat door de revisor voor elk van de exploitatiejaren tot een oordeel met voorbehoud werd besloten. Het voorbehoud

heeft betrekking op de vaststelling dat de beheersmaatregelen van de distributienetbeheerder, die de tijdige registratie van de buitengebruikstellingen in de technische databases moeten garanderen, niet altijd efficiënt werken. Een beperkt aantal fysische buitendienststellingen werd daarbij, in tegenstelling tot de interne beheersmaatregel, met een vertraging van meer dan 6 maanden geregistreerd in de technische databases. Deze technische databases dienen vervolgens als basis voor de financiële registratie in de boekhouding. Dit resulteert in het niet volledig bereiken van de beheersdoelstelling geformuleerd als “Beheersmaatregelen bieden een redelijke mate van zekerheid dat alle buitengebruikstellingen juist geregistreerd worden in de technische databases en dat de geregistreerde buitengebruikstellingen in werkelijkheid zijn gebeurd”, en dit enkel met betrekking tot het aspect tijdigheid. Daarom heeft de VREG aan Eandis cvba een toelichting gevraagd omtrent welke projecten en maatregelen werden geïntroduceerd teneinde de doorlooptijd voor registraties van buitendienststellingen in de technische databanken te verkorten en gedetailleerder op te volgen. Hierbij werd door de VREG volgend antwoord van Eandis cvba bekomen:

- In 2011 werd het “programma datakwaliteit” opgestart met daarin o.a. het TOP-ontwerp (Technische Optimalisatie van het Plan), waarbij er voor elk type werk een werkwijze werd uitgeschreven met daarbij uiteraard ook aandacht voor de te gebruiken activiteiten voor het Definitief Buiten Dienst-stellen (DBD) en slopen. Op basis van het rapport van de revisor over het exploitatiejaar 2013 wordt eveneens afgeleid dat in navolging van het TOP-ontwerp voor de technische databank GEO specifiek gerapporteerd wordt m.b.t. de doorlooptijden van de activiteiten ‘slopingen’ en dit sedert september 2012. Bovendien wordt in dit rapport aangegeven dat in de praktijk wordt vastgesteld dat in 2013 de KPI’s, gedefinieerd op de activiteiten ‘slopingen’ binnen GEO, een positieve evolutie vertonen. Additioneel wordt echter vastgesteld dat over 2013 heen, de KPI’s sterk fluctueerden en bijgevolg potentieel de grens van 6 maanden overschreden.
- In oktober 2014 werd aanvullend de “ontwerptool” in gebruik genomen. Deze is gebaseerd op technische scenario’s met daarin de relevante technische activiteiten zodat de juiste activiteiten worden voorzien in de dossiers. De sloopactiviteiten en het definitief buiten dienst stellen in het deelnetwerk worden opgemaakt vanuit het standaardnetwerk en volgen een vaste nummerreeks die niet door de eindgebruiker aanpasbaar is.
- Vanaf 2015 is een aangepast beheercontrolesysteem (BECO) ingevoerd met hieraan gekoppeld nog een extra controle op het gebruik van de juiste uit te voeren activiteiten en de link tussen de financiële en de technische databanken. Op basis van deze input is tevens een validatierapport in gebruik genomen.
- Sinds 2015 is de cockpit IW (InvesteringsWerken) operationeel. Hiermee krijgt men in de infrastructuurgebieden in één oogopslag een totaalbeeld van de lopende dossiers en van het tijdig terug melden van de evolutie van het werk. Indien noodzakelijk kunnen de nodige acties hieraan gekoppeld worden.
- Daarnaast worden een aantal KPI ’s opgevolgd die enerzijds de totale dossierdoorstroming meten en anderzijds de tijdigheid van bepaalde deelaspecten van een dossier (bv. tekenwerk).
- Er worden regelmatig rondgangen georganiseerd naar de infragebieden om het belang van de juiste registraties te benadrukken en blijvend de nodige aandacht hieraan te geven.

Verder werden door de VREG enkele Eandis KPI-rapporten bestudeerd teneinde na te gaan dat de doorlooptijd van de buitendienststellingen een positieve evolutie vertoont. Door Eandis werd nog meegegeven dat door het management metingen en doelstellingen worden bepaald op een globaal niveau (over de infragebieden heen) en dat deze worden opgevolgd. Op basis van de resultaten van de KPI-rapporten is het vervolgens aan de infragebieden om hier de gepaste acties aan te koppelen. Op basis van de rapporten merkt de VREG geen specifieke risico's op. Bovendien wordt in het rapport van de revisor over het exploitatiejaar 2013 aangegeven dat in de praktijk wordt vastgesteld dat in 2013 de KPI's, gedefinieerd op de activiteiten 'slopingen' binnen de technische databank GEO, een positieve evolutie vertonen. Ook in het rapport over het exploitatiejaar 2014 wordt aangegeven dat in de praktijk wordt vastgesteld dat de KPI's, gedefinieerd op de activiteiten 'slopingen' binnen de technische databanken GEO en NEMESIS, een positieve evolutie vertonen maar dat echter de beoogde doelstelling van de doorlooptijd niet altijd werd behaald. Additioneel werd in beide exploitatiejaren vastgesteld dat over de rapporteringsperiode heen de KPI's sterk fluctueerden en bijgevolg potentieel de grens van 6 maanden overschreden.

In 2017 werden volgens Eandis cvba door haar bijkomende acties geïntroduceerd, nl. op regelmatige basis gebeurt een "mailing" aan de infragebieden, met overzichten van het aantal dagen verstreken na terugmelding van specifieke activiteiten en dit op dossierniveau. Eandis cvba meldt dat dit maandelijks wordt besproken en ook opgenomen wordt in de infragebieden op het Maandelijks Status Overleg (MSO) waar infrahoofd, diensthoofden en teamleiders aanwezig zijn.

Het is echter belangrijk aan te geven dat de registratie in de technische databanken en de daarop volgende boekhoudkundige verwerking zich wel steeds in hetzelfde boekjaar voordoen. Het voorbehoud dat door de revisor wordt aangetekend betreft de doorlooptijd die wordt gemeten tussen de actie op het terrein (fysische buitengebruikstelling) en de registratie in de technische databanken. Het betreft hierbij een intern opgelegde norm van 6 maand en dit betekent niet dat dit foutief is maar dat verder onderzoek voor het betrokken dossier noodzakelijk is.

Ten laatste werd door Eandis cvba aan de VREG aangetoond dat ten gevolge van de overschrijding van de interne termijn van 6 maanden het risico op overwaardering van de RAB-waarde op het einde van het jaar een insignificant impact heeft.

Op basis van deze informatie en de rapporten van de revisor(en) besluit de VREG dat de door de distributienetbeheerder via Eandis cvba buitendienstgestelde materiële vaste activa voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 door de VREG niet verder in vraag worden gesteld. De VREG zal echter in de toekomstige attesten inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa⁴⁸ wel bijkomende aandacht aan deze maatregelen besteden teneinde na te gaan dat deze vaststelling van de revisor(en) een positieve evolutie vertoont.

Bijkomend stelde de VREG uit de CREG-beslissing tot vaststelling van de saldi voor het exploitatiejaar 2009 van 26 november 2010 vast dat de CREG n.a.v. de rapporten inzake buitendienststellingen door de revisor een gedeelte van de buitendienststellingen door IVEKA had verworpen. Het betrof een tekortkoming bij de buitengebruikstelling van palen waaraan bovengrondse elektriciteitsleidingen bevestigd waren. Aangezien in het rapport van de revisor voor deze distributienetbeheerder vanaf exploitatiejaar 2010 niet langer melding wordt gemaakt van dergelijke tekortkoming, werd door de VREG nagegaan welke maatregelen door Eandis cvba werden genomen teneinde dit risico te

⁴⁸ Conform par. 7.8 van de tariefmethodologie 2017-2020 dient de distributienetbeheerder deze attestering inzake buitendienstgestelde materiële vaste activa ook jaarlijks aan de VREG voor te leggen.

beperken. Eandis cvba verduidelijkte aan de VREG welke factoren aan de basis van deze fout lagen en heeft hierop in 2010 corrigerende acties doorgevoerd.

Bovendien werd volgens Eandis cvba naar aanleiding van het programma datakwaliteit in de loop van 2014 een nieuwe tool ("Openbare Verlichting-Web") in gebruik genomen, die vanaf 2015 als input dient voor dit type van buitendienststellingen. Deze tool beheert een databank van punten openbare verlichting en laagspanningssteunpunten (= palen of steunijzers waarop het bovengronds laagspanningsnet hangt). Wanneer de steun definitief buiten dienst wordt gesteld, krijgt hij de status gesloopt.

Hieruit besluit de VREG dat de tekortkoming, zoals door de CREG geïdentificeerd voor het exploitatiejaar 2009, voor het exploitatiejaar 2010 en later voldoende werd beperkt.

4.4. CONTROLE 4: Controle op de toepassing van de ontwikkelingsregel voor de beheersbare elementen van het inkomen

Deze controle werd door de VREG uitgevoerd in controlewerkzaamheid 1F bij het nazicht van de mathematische correctheid van de saldi 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent, beschreven onder par. 4.1.2.6.

4.5. CONTROLE 5: Controle van de redelijkheid van de kosten

4.5.1. Controlewerkzaamheden inzake de redelijkheid van de kosten

Wat het onderzoek van de VREG naar de redelijkheid van de door IVEKA gerapporteerde niet-beheersbare kosten betreft, werden door de VREG volgende controlewerkzaamheden geïdentificeerd:

- Onderzoek van de door de distributienetbeheerder aangeleverde aansluiting tussen het geattesteerde⁴⁹ endogene VREG-rapporteringsmodel en het ex-post CREG-rapporteringsmodel voor één door de VREG bepaald exploitatiejaar uit de periode 2010 t.e.m. 2014, en dit voor wat de totaalwaarde m.b.t. volgende niet-beheersbare kostenrubrieken betreft:
 - o Afschrijvingen,
 - o RAB-waarde,
 - o Openbaredienstverplichtingen die ook in de tariefmethodologie van de VREG als exogeen worden beschouwd:
 - Kosten inzake gratis kWh, exclusief administratieve kosten
 - Kosten en opbrengsten inzake REG, exclusief kosten voor technische en administratieve ondersteuning
 - Overnamekost en opbrengst uit verkoop van steuncertificaten,
 - o Niet-gekapitaliseerde pensioenlasten, exclusief financiële kosten,
 - o Overige belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies,
 - o Werkelijke opbrengsten,

⁴⁹ Conform de bepalingen in par. 7.3 van de tariefmethodologie 2015-2016 dient de distributienetbeheerder het rapporteringsmodel voor de endogene kosten (toen nog 'niet-exogene kosten' genoemd) te laten controleren door de commissaris waarbij deze laatste hierover een rapport van feitelijke bevindingen aan de VREG oplevert.

- Financiële lasten,
- Transmissie;
- Onderzoek van de niet-beheersbare kostenrubrieken 'Voorzieningen' en 'Uitzonderlijke kosten' voor één door de VREG bepaald exploitatiejaar uit de periode 2010 t.e.m. 2014;
- Onderzoek van de niet-beheersbare kostenrubriek 'kosten inzake het beheer van niet-beschermde, gedropte klanten (SOLR)' voor één door de VREG bepaald exploitatiejaar uit de periode 2010 t.e.m. 2014;
- Onderzoek van enkele specifieke kostenelementen:
 - Afboeking van de MOZA-vorderingen in het exploitatiejaar 2014 waarbij meer dan twee jaar na verbruik werd gefactureerd,
 - Afboeking van de vordering op Electrabel in het exploitatiejaar 2012.

Wat het onderzoek van de VREG naar de redelijkheid van de door IVEKA gerapporteerde beheersbare kosten betreft, werden door de VREG volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- Onderzoek van twee door de VREG bepaalde beheersbare kostenrubrieken in de exploitatiejaren 2013 en 2014;
- Onderzoek van een specifiek kostenelement:
 - Kosten van experts in de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014.

4.5.2. Bevindingen inzake de redelijkheid van de niet-beheersbare kostenelementen

In de aansluiting tussen het geattesteerde endogene VREG-rapporteringsmodel en het ex-post CREG-rapporteringsmodel voor de kostenelementen zoals gespecificeerd in par. 4.5.1 werden door de VREG geen onverklaarbare afwijkingen vastgesteld. Bijgevolg wordt de redelijkheid van deze kostenelementen door de VREG niet in vraag gesteld.

Ter controle van de niet-beheersbare kostenrubrieken 'Voorzieningen' en 'Uitzonderlijke kosten' werd door de VREG een detaillijst van het door hem gespecificeerde exploitatiejaar ontvangen. Nazicht van deze informatie bracht echter geen elementen aan het licht die de VREG ertoe aanzetten om de redelijkheid van deze kosten in vraag te stellen.

Wat de niet-beheersbare kostenrubriek 'kosten inzake het beheer van niet-beschermde, gedropte klanten (SOLR)' betreft, werden zowel de marge als de oninvorderbaren in verder detail onderzocht. Ook werd een toelichting gevraagd bij de afwijking tussen de werkelijke en gebudgetteerde kosten voor de plaatsing van budgetmeters en de opvolging van de levering. Uit deze controlewerkzaamheden werden door de VREG echter geen elementen geïdentificeerd die hem ertoe aanzetten om de redelijkheid van de kosten in vraag te stellen.

Voor het exploitatiejaar 2014 stelde de VREG vast dat IVEKA openstaande vorderingen heeft afgeboekt die ontstonden ten gevolge van de facturatie van het verbruik van een MOZA⁵⁰ in de periode 2007 tot mei 2009. Deze facturatie gebeurde echter meer dan twee jaar nadat het verbruik had plaatsgevonden. De kosten van deze afboeking worden door de distributienetbeheerder voor het exploitatiejaar 2014 als niet-beheersbare elementen behandeld. Vervolgens heeft de VREG deze kost op haar redelijkheid beoordeeld rekening houdende met volgende elementen:

⁵⁰ Move Out Zonder Afspraak.

- Bij correcte toepassing van de procedure bij een MOZA had er voor de betreffende periode door de distributienetbeheerder geen levering mogen plaatsvinden op basis van art. IV.1.2.5. van het technisch reglement distributie elektriciteit van 4 april 2007 en art. 5.5.2 van het Energiebesluit van 19 november 2010. De distributienetbeheerder had deze toegangspunten namelijk moeten afsluiten indien niet tijdig een nieuwe leverancier actief was op dat toegangspunt. Door deze toegangspunten niet af te sluiten gaat de distributienetbeheerder verder dan de taken die hem zijn opgelegd in het kader van de sociale openbardienstverplichtingen. Daardoor loopt de distributienetbeheerder het risico op oninbare vorderingen;
- De facturatie van een MOZA-levering kan pas plaatsvinden nadat de distributienetbeheerder kennis heeft omtrent wie de distributienetgebruiker van het toegangspunt is. Daarom lijkt het m.b.t. de facturatie van deze MOZA-leveringen vreemd dat het meer dan twee jaar (cfr. rechtzettingstermijn in art. V.3.11.4 van het technisch reglement distributie elektriciteit van 4 april 2007) duurt vooraleer men kan overgaan tot de facturatie van het verbruik in deze periode. De VREG oordeelt dat de distributienetbeheerder een risico heeft genomen door ervan uit te gaan dat men deze verbruiken alsnog jaren na datum kan factureren. Dit aangezien art. V.3.11.4 van het technisch reglement distributie elektriciteit van 4 april 2007 duidelijk aangaf dat een rechtzetting meer dan twee jaar na verbruik enkel kan gebeuren indien de distributienetgebruiker 'ter kwade trouw' handelde, d.w.z. 'willens en wetens' iets doen of niet doen, hetgeen in dit geval volgens de VREG moeilijk kan aangetoond worden.

Op basis van deze elementen oordeelt de VREG dat de facturatie van de betreffende MOZA-leveringen in strijd was met art. V.3.11.4 van het technisch reglement distributie elektriciteit van 4 april 2007 enerzijds en de distributienetbeheerder bewust hogere dan door de regelgeving opgelegde openbardienstverplichtingen heeft nagestreefd anderzijds. Bijgevolg oordeelt de VREG dat de kosten m.b.t. de afboekingen van de oninbare MOZA-vorderingen, t.g.v. de facturatie van verbruik meer dan twee jaar na de regularisatiedatum, als onredelijk worden verworpen. Dit betekent dat deze kosten geen onderdeel kunnen uitmaken van de saldi voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2014. Concreet oordeelt de VREG dat het tekort voor niet-beheersbare kosten inzake de afboeking van de oninbare MOZA-vorderingen t.g.v. een facturatie meer dan twee jaar na regularisatiedatum⁵¹ voor een bedrag van 28.322,11 € als onredelijk wordt verworpen.

Wat het onderzoek van de VREG naar de afboeking van een vordering op Electrabel in het exploitatiejaar 2012 betreft, identificeerde de VREG geen elementen die aanleiding gaven tot een verwerping van de betreffende kosten omwille van hun onredelijk karakter.

4.5.3. Bevindingen inzake de redelijkheid van de beheersbare kostenelementen

In de uitvoering van de controlewerkzaamheden zoals gespecificeerd in par. 4.5.1 werden door de VREG geen onverklaarbare afwijkingen vastgesteld. Bijgevolg wordt de redelijkheid van deze kostenelementen door de VREG niet in vraag gesteld.

⁵¹ In het ex-ante tariefvoorstel voor de periode 2009-2012 was door de distributienetbeheerder ook geen budget voor deze kosten van afboeking voorzien.

4.6. CONTROLE 6: Controle op de naleving van de factor voor productiviteits- en efficiëntieverbetering

Artikel 32, §3 van het Tarievenbesluit Elektriciteit stelt dat:

“de beheersing van de in artikel 12octies, §8, 2° van de wet bedoelde beheersbare kosten, naast de toepassing van het in artikel 21 bedoelde indexeringsmechanisme, eveneens de toepassing vereist van een factor voor de netbeheerder haalbare productiviteitsverbetering.

[...]

Voor de eerste regulatoire periode wordt een coëfficiënt voor de verbetering van de productiviteit van 2,5% toegepast op de beheersbare kosten voor het jaar 2009.

De toegestane beheersbare kosten worden aldus geplafonneerd zoals bepaald in de tariefvoorstellen van 2008 die goedgekeurd of opgelegd zijn door de CREG, zonder overdracht van de saldi van de voorgaande jaren en aangepast in functie van de berekening van de reële inflatiecoëfficiënt voor 2008 en van de voorziene inflatiecoëfficiënt voor 2009. Het toegestane plafond voor de beheersbare kosten voor de jaren 2010 tot 2012 is gelijk aan wat werd vastgesteld voor 2009 mits aanpassing aan de inflatiecoëfficiënt voor die jaren.”

De goedgekeurde tarieven voor het exploitatiejaar 2012 werden vervolgens op 26 april 2012 verlengd voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 volgens de beslissing (B)120426-CDC-639E/17 van de CREG in afwezigheid van een achterliggende tariefmethodologie.

Het toegestane budget beheersbare kosten werd voor de jaren 2010 t.e.m. 2012 aldus geplafonneerd volgens de bepalingen in artikel 32 van het Tarievenbesluit Elektriciteit waarbij eveneens rekening werd gehouden met de coëfficiënt voor de verbetering van de productiviteit van 2,5% van 2008 naar 2009. Indien het door de distributienetbeheerder ingediende budget beheersbare kosten echter lager lag dan het plafond waarvan sprake in het Tarievenbesluit, werd dit lagere budget door de CREG weerhouden. Voor het door de CREG goedgekeurde budget beheersbare kosten 2009 van IVEKA werd het plafond toegepast en wijkt het budget voor de jaren 2010, 2011 en 2012 enkel af van het budget beheersbare kosten 2009 ten gevolge van de toepassing van de ex-ante gehanteerde indexcijfers, zijnde jaarlijks 1,9%. Startende van de waarde C_1 (het budget voor het exploitatiejaar 2009) wordt voor elk van de betrokken exploitatiejaren het geherindexeerd budget in rekening gebracht en dit door de werkelijke inflatie voor het betreffende exploitatiejaar in rekening te nemen.

In Tabel 18 wordt een overzicht gegeven van het jaarlijks door IVEKA geboekte saldo voor beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014.

Tabel 18 Jaarlijks door IVEKA geboekte saldo voor beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Geherindexeerd budget	Werkelijke kosten	Saldo voor beheersbare kosten
2010	31.885.934,82 €	28.662.086,78 €	-3.223.848,04 €
2011	33.120.893,86 €	28.242.049,68 €	-4.878.844,18 €
2012	33.605.840,85 €	28.282.601,93 €	-5.323.238,92 €
2013	33.184.148,85 €	28.434.033,06 €	-4.750.115,79 €
2014	33.256.438,91 €	25.062.202,49 €	-8.194.236,42 €

Hieruit blijkt dat IVEKA rapporteerde dat het goedgekeurde budget beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014 niet door hem werd overschreden.

Bij de uitvoering van controle 1B (cfr. par. 4.1.2.2) en 1F (cfr. par. 4.1.2.6) werden door de VREG afwijkingen vastgesteld dewelke eveneens hun weerslag op de saldi voor beheersbare kosten hadden. Verder wordt in par. 4.5.3 de verwerping van de beheersbare kosten inzake experts besproken, hetgeen eveneens een impact op de saldi voor beheersbare kosten heeft. Deze afwijkingen in rekening nemende, wordt in Tabel 19 een overzicht gegeven van de jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 zoals vastgesteld door de VREG. Er wordt echter nog steeds waargenomen dat IVEKA het goedgekeurde budget beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014 niet heeft overschreden.

Tabel 19 Jaarlijks saldo voor beheersbare kosten in de periode 2010 t.e.m. 2014 inclusief afwijkingen zoals vastgesteld door de VREG (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Geherindexeerd budget	Werkelijke kosten	Saldo voor beheersbare kosten
2010	31.826.988,19 €	28.662.086,78 €	-3.164.901,41 €
2011	33.059.660,13 €	28.242.049,68 €	-4.817.610,45 €
2012	33.543.709,36 €	28.282.601,93 €	-5.261.107,43 €
2013	33.122.796,99 €	28.434.033,06 €	-4.688.763,93 €
2014	33.194.953,39 €	25.062.202,49 €	-8.132.750,90 €

4.7. CONTROLE 7: Vaststellingen die aanleiding geven tot een aanpassing van de gerapporteerde saldi

Uit bovenstaande vaststellingen wordt besloten dat de VREG bij de uitvoering van zijn controlewerkzaamheden enkele afwijkingen heeft vastgesteld dewelke ertoe leiden dat de definitieve exploitatiesaldi voor de periode 2010 t.e.m. 2014 per tariefcomponent afwijken van de door de distributienetbeheerder gerapporteerde exploitatiesaldi per tariefcomponent. Hieronder is een overzicht van deze afwijkingen opgenomen.

4.7.1. Saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de jaarlijkse saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 waarbij:

- de CREG-correcties inzake de netto billijke vergoeding voor de exploitatiejaren 2010 en 2011 in beschouwing worden genomen,
- de saldi inzake federale bijdrage elektriciteit niet in beschouwing worden genomen.

Hierbij worden per exploitatiejaar de door de VREG vastgestelde afwijkingen geïdentificeerd:

- CORRECTIE 1: De besparingen m.b.t. inflatie en kosten van experts zoals opgelegd door de CREG in haar brief van 29 mei 2009, werden door IVEKA onterecht als niet-beheersbaar behandeld. Zoals besproken in par. 4.1.2.2 moeten deze kosten volgens de VREG echter als beheersbaar behandeld worden. Bijgevolg wordt het budget van de opgelegde besparing (geen werkelijke kosten van toepassing) door de VREG niet in beschouwing genomen ter bepaling van het jaarlijks saldo voor niet-beheersbare kosten.

- CORRECTIE 2: Zoals besproken in par. 4.1.2.6 berekende de VREG een verschillend saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten t.o.v. het saldo dat door IVEKA werd berekend. Het verschil tussen beide wordt hier weergegeven.
- CORRECTIE 3: Zoals besproken in par. 4.5.2 werden de kosten inzake de afboeking van de betreffende oninbare MOZA-vorderingen in 2014 door de VREG als onredelijk verworpen.

Tabel 20 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2010 (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi niet-beheersbare kosten 2010	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi niet-beheersbare kosten 2010
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	4.442.089,78 €		-2.201,28 €	4.439.888,50 €
Het tarief voor het systeembeheer	-18.838,47 €	-56.745,35 €		-75.583,82 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	491.195,76 €			491.195,76 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	25.137.125,24 €			25.137.125,24 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet	-3.389.093,04 €			-3.389.093,04 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €			0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	926.148,79 €			926.148,79 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	551.945,60 €			551.945,60 €
Niet-periodieke tarieven	1.276.494,09 €			1.276.494,09 €
Totaal	29.417.067,75 €	-56.745,35 €	-2.201,28 €	29.358.121,12 €

Tabel 21 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2011 (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi niet-beheersbare kosten 2011	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi niet-beheersbare kosten 2011
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	2.720.624,38 €		-3.410,24 €	2.717.214,14 €
Het tarief voor het systeembeheer	70.868,55 €	-57.823,49 €		13.045,06 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	340.340,45 €			340.340,45 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	17.941.932,23 €			17.941.932,23 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet	-5.254.344,75 €			-5.254.344,75 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €			0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	1.382.002,45 €			1.382.002,45 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	1.153.353,10 €			1.153.353,10 €
Niet-periodieke tarieven	1.255.505,03 €			1.255.505,03 €
Totaal	19.610.281,43 €	-57.823,49 €	-3.410,24 €	19.549.047,71 €

Tabel 22 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2012 (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi niet-beheersbare kosten 2012	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi niet-beheersbare kosten 2012
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	7.000.070,75 €		-3.209,50 €	6.996.861,25 €
Het tarief voor het systeembeheer	-154.136,42 €	-58.922,00 €		-213.058,42 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	33.227,81 €			33.227,81 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	29.845.566,67 €			29.845.566,67 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet	-3.435.445,27 €			-3.435.445,27 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €			0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	2.005.227,49 €			2.005.227,49 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	-545.239,07 €			-545.239,07 €
Niet-periodieke tarieven	1.537.365,84 €			1.537.365,84 €
Totaal	36.286.637,81 €	-58.922,00 €	-3.209,50 €	36.224.506,31 €

Tabel 23 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2013 (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi niet-beheersbare kosten 2013	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi niet-beheersbare kosten 2013
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	2.206.429,53 €		-2.429,86 €	2.203.999,67 €
Het tarief voor het systeembeheer	-45.946,29 €	-58.922,00 €		-104.868,29 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	-183.027,63 €			-183.027,63 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	11.416.281,52 €			11.416.281,52 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet	-5.081.964,15 €			-5.081.964,15 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €			0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	-556.863,71 €			-556.863,71 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	-77.099,91 €			-77.099,91 €
Niet-periodieke tarieven	1.594.229,47 €			1.594.229,47 €
Totaal	9.272.038,84 €	-58.922,00 €	-2.429,86 €	9.210.686,98 €

Tabel 24 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor niet-beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2014 (tekort -> positief saldo en overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi niet-beheersbare kosten 2014	Correctie 1	Correctie 2	Correctie 3	Definitieve saldi niet-beheersbare kosten 2014
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	5.013.812,33 €		-2.563,52 €		5.011.248,81 €
Het tarief voor het systeembeheer	68.537,31 €	-58.922,00 €			9.615,31 €
Het tarief ter vergoeding van de meet- en telactiviteit	-299.667,49 €				-299.667,49 €
Het tarief voor openbare dienstverplichtingen	27.506.755,75 €			-28.322,11 €	27.478.433,64 €
Het tarief in verband met het gebruik van het transmissienet	-3.441.043,81 €				-3.441.043,81 €
Het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen	0,00 €				0,00 €
Het tarief voor de compensatie van de netverliezen	9.940,61 €				9.940,61 €
De tariefposten in verband met de belastingen, heffingen, toeslagen, bijdragen en retributies	32.355,60 €				32.355,60 €
Niet-periodieke tarieven	1.663.824,86 €				1.663.824,86 €
Totaal	30.554.515,17 €	-58.922,00 €	-2.563,52 €	-28.322,11 €	30.464.707,54 €

4.7.2. Saldi voor beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de jaarlijkse saldi voor beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014 waarbij per exploitatiejaar de door de VREG vastgestelde afwijkingen worden geïdentificeerd:

- CORRECTIE 1: De besparingen m.b.t. inflatie en kosten van experts zoals opgelegd door de CREG in haar brief van 29 mei 2009, werden door IVEKA onterecht als niet-beheersbaar behandeld. Zoals besproken in par. 4.1.2.2 moeten deze kosten volgens de VREG echter als beheersbaar behandeld worden. Bijgevolg wordt het budget van de opgelegde besparing (geen werkelijke kosten van toepassing) door de VREG in beschouwing genomen ter bepaling van het jaarlijks saldo voor beheersbare kosten.
- CORRECTIE 2: Zoals besproken in par. 4.1.2.6 berekende de VREG een verschillend saldo voor niet-beheersbare kosten inzake herindexering van het budget beheersbare kosten t.o.v. het saldo dat door IVEKA werd berekend, hetgeen ook een impact op het jaarlijks saldo voor beheersbare kosten heeft. Het verschil tussen beide wordt hier weergegeven.

Tabel 25 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2010 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi beheersbare kosten 2010	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi beheersbare kosten 2010
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	-3.223.848,04 €	56.745,35 €	2.201,28 €	-3.164.901,41 €
Totaal	-3.223.848,04 €	56.745,35 €	2.201,28 €	-3.164.901,41 €

Tabel 26 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2011 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi beheersbare kosten 2011	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi beheersbare kosten 2011
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	-4.878.844,18 €	57.823,49 €	3.410,24 €	-4.817.610,46 €
Totaal	-4.878.844,18 €	57.823,49 €	3.410,24 €	-4.817.610,46 €

Tabel 27 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2012 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi beheersbare kosten 2012	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi beheersbare kosten 2012
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	-5.323.238,92 €	58.922,00 €	3.209,50 €	-5.261.107,42 €
Totaal	-5.323.238,92 €	58.922,00 €	3.209,50 €	-5.261.107,42 €

Tabel 28 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2013 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi beheersbare kosten 2013	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi beheersbare kosten 2013
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	-4.750.115,79 €	58.922,00 €	2.429,86 €	-4.688.763,93 €
Totaal	-4.750.115,79 €	58.922,00 €	2.429,86 €	-4.688.763,93 €

Tabel 29 De door de VREG vastgestelde afwijkingen inzake het saldo voor beheersbare kosten voor het exploitatiejaar 2014 (Tekort -> positief saldo en Overschot -> negatief saldo)

	Voorlopige saldi beheersbare kosten 2014	Correctie 1	Correctie 2	Definitieve saldi beheersbare kosten 2014
Het basistarief voor het gebruik van het net (tarief voor onderschreven en bijkomend vermogen)	-8.194.236,42 €	58.922,00 €	2.563,52 €	-8.132.750,90 €
Totaal	-8.194.236,42 €	58.922,00 €	2.563,52 €	-8.132.750,90 €

5. BESTEMMING VAN DE EXPLOITATIESALDI 2010 T.E.M. 2014

In de onderbouwing van de bestemming van de saldi 2010 t.e.m. 2014 wordt een onderscheid gemaakt tussen de saldi voor niet-beheersbare kosten en deze voor beheersbare kosten, zoals deze groepen kosten werden bepaald in de tariefmethodologie van het Tarievenbesluit Elektriciteit.

5.1. Bestemming van de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014

Zoals eerder aangegeven, hebben de saldi voor niet-beheersbare kosten, zoals deze groep van kosten werd afgebakend en genoemd in het Tarievenbesluit Elektriciteit, betrekking op:

- de afwijking tussen het voor dat jaar goedgekeurde budget en de werkelijke niet-beheersbare kosten;
- de afwijking tussen het voor het jaar goedgekeurde ex-ante budget en het voor datzelfde jaar ex-post geherindexeerde ex-ante budget voor beheersbare kosten, zoals deze groep van kosten werd afgebakend en genaamd volgens de tariefmethodologie in het Tarievenbesluit Elektriciteit;
- de afwijking tussen de voor het jaar verwachte omzet (d.i. goedgekeurd budget beheersbare en niet-beheersbare kosten) en de werkelijke omzet uit de inning van de distributienettarieven (volumeverschillen).

De niet-beheersbare kosten omvatten o.a. de kosten van de afschrijvingen en ook een billijke winstmarge voor de distributienetbeheerder, volgens de bepalingen in de tariefmethodologie in het Tarievenbesluit Elektriciteit.

Niet-beheersbare kosten werden gedefinieerd als buiten controle van de distributienetbeheerders. De distributienetbeheerders liggen niet aan de oorsprong van vastgestelde overschotten of tekorten van die aard. De VREG is dan van oordeel dat verschillen t.a.v. gebudgetteerde kosten niet ten laste of ten bate van de distributienetbeheerders moeten worden gelegd, maar wel via een doorrekening in de tarieven moeten worden rechtgezet.

In de praktijk zijn er uiteraard kosten die in het federale tarifaire kader als “niet-beheersbaar” werden gekwalificeerd, maar waarop de distributienetbeheerders toch een zekere graad van controle hebben. Daarom heeft de VREG het begrip “niet-beheersbare kosten” in zijn eigen tariefmethodologie niet volledig overgenomen. De VREG houdt echter rekening met de verwachtingen⁵² van de netbeheerders m.b.t. de betrokken kwalificatie uit het Tarievenbesluit Elektriciteit die ex-ante werd toegepast. Hij komt dus niet terug op die kwalificatie en gaat ervan uit dat de niet-beheersbare kosten effectief niet konden worden beheerd.

Het saldo van de niet-beheersbare kosten integraal bestemmen aan de tarieven is in lijn met het vijfde richtsnoer uit art. 4.1.32, § 1, Energiedecreet: dit is de eenvoudigste manier om de kostenreflectiviteit van de tarieven ex-post te herstellen.

⁵² De vraag of die verwachtingen wettig zijn, is vatbaar voor bespreking, nu de federale tarifaire methodologie onwettig werd verklaard (zie hierboven, par. 1.2).

Het saldo van niet-beheersbare kosten over 2010-2014 heeft in grote mate betrekking op de kosten ontstaan voor openbardienstverplichtingen. Dit saldo bestemmen aan de tarieven is in lijn met het tiende richtsnoer van art. 4.1.32, § 1, Energiedecreet, volgens dewelke de kosten voor de openbardienstverplichtingen op een transparante en niet-discriminerende wijze verrekend worden in de tarieven na controle door de VREG.

In de mate dat het saldo van niet-beheersbare kosten betrekking heeft op de winstmarge, is een doorrekening in de tarieven trouwens in lijn met het negende richtsnoer van voornoemde bepaling: door de verschillen t.a.v. het budget door te rekenen in de tarieven, krijgen de distributienetbeheerders een marktconforme vergoeding.

5.2. Bestemming van de saldi voor beheersbare kosten 2010 t.e.m. 2014

Voor de dekking van de beheersbare kosten, vnl. de operationele kosten van een distributienetbeheerder, voorzag de federale tariefmethodologie een bepaald budget aan toegelaten opbrengsten uit de tarieven.

Zoals eerder aangegeven omvat, voor een bepaald exploitatiejaar, het saldo voor beheersbare kosten het verschil tussen het geherindexeerd budget aan beheersbare kosten voor dat jaar en de werkelijke beheersbare kosten zoals gemaakt door de distributienetbeheerder in dat jaar.

De tariefmethodologie in het Tarievenbesluit Elektriciteit meende een efficiëntieprikkel te geven aan de distributienetbeheerder door vermeld saldo voor beheersbare kosten toe te wijzen aan de distributienetbeheerder⁵³. Aldus, wanneer de netbeheerder minder kosten maakt dan beschikbaar aan (geherindexeerd) budget, was het gepland dat hij het volledige (geherindexeerd) budget via de inning van de distributienettarieven zou ontvangen en behouden, en hij het overschot na aftrek van de gemaakte beheersbare kosten, als deel van het boekhoudkundig resultaat zou mogen houden. Immers, in de filosofie dat het om beheersbare kosten gaat, kon aan de distributienetbeheerder ook gevraagd worden dat hij deze op kostenefficiënte wijze beheerste.

De saldi voor beheersbare kosten werden door de VREG voorlopig niet doorgerekend in de nettarieven van 2016, 2017 en 2018. Zoals gesteld in de tariefmethodologieën 2015-2016 en 2017-2020 van de VREG (zie hoger par. 1.4.3), kon uit deze voorlopige niet-doorrekening geenszins rechten worden geput voor wat betreft de definitieve hoogte en de toewijzing van de saldi.

5.2.1. Bestemming van de saldi voor de exploitatiejaren 2010-2011

Voor de exploitatiejaren 2010 en 2011, is de VREG van oordeel dat het saldo voor beheersbare kosten 50/50 tussen IVEKA en de tarieven moet worden verdeeld.

De derde Energierichtlijnen zijn op 3 maart 2011 in werking getreden. De Federale Staat heeft die richtlijnen pas bij wet van 8 januari 2012 omgezet⁵⁴. Deze wet, die het Tarievenbesluit Elektriciteit opheft⁵⁵, is op 21 januari 2012 in werking getreden.

⁵³ Art. 15, §2, Tarievenbesluit Elektriciteit.

⁵⁴ Wet van 8 januari 2012 tot wijziging van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

IVEKA kon tot dan toe verwachtingen hebben dat het artikel 15, § 2, van deze besluiten, met betrekking tot de toeschrijving van het saldo voor beheersbare kosten aan de distributienetbeheerders, toegepast zou worden.

Terzelfdertijd binden deze verwachtingen de VREG niet: verwachtingen die tegen de derde richtlijnen ingaan, zijn niet rechtmatig. De federale tarifaire methodologie werd trouwens onwettig verklaard - zowel door het Hof van beroep te Brussel als door het Grondwettelijk Hof - nog los van de Derde Richtlijnen⁵⁶.

Verder moet de VREG een beslissing nemen rekening houdend met het recht dat van toepassing is op de dag van zijn beslissing.

De opheffing van het Tarievenbesluit Elektriciteit is onmiddellijk in werking getreden.

Het hof van beroep te Brussel heeft, in zijn arrest van 30 juni 2015, bevestigd dat de VREG de regels van de opgeheven tariefmethodologie niet moet toepassen, wat betreft de bestemming van de saldi.

In de concrete omstandigheden van de tarieven van IVEKA, is de VREG van oordeel dat een verdeling 50/50 – zijnde een bestemming in gelijke mate verdeeld tussen een toekenning aan IVEKA en een teruggave aan de tarieven – billijk is.

De VREG wil immers een zeker belang hechten aan de verwachtingen van IVEKA. Hij heeft gehandeld rekening houdend met de toen voorziene efficiëntieprikkel en mag dan ook worden beloond voor de efficiëntie-inspanningen.

Terzelfdertijd zou een integrale toekenning van het saldo van beheersbare kosten aan IVEKA niet evenredig zijn, noch in lijn zijn met het kostendekkend en evenwichtig karakter van de tarieven (zie richtsnoeren 4°, 5° en 6° van art. 4.1.32, § 1, Energiedecreet).

Het saldo integraal bestemmen aan de netbeheerder belooft immers geen “tarifair optimum” maar draagt enkel bij tot een hogere vergoeding voor de netbeheerder, zonder voordeel voor de netgebruikers.

Het saldo voor beheersbare kosten is trouwens gedeeltelijk te danken aan gunstige evoluties van indices (cfr. par. 5.2.2), en niet enkel aan een verhoogde efficiëntie van de netbeheerder. Verder moet rekening worden gehouden met het feit dat de saldi voor niet-beheersbare kosten 2010-2014 (par. 5.1), alsook de saldi voor beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2012-2014 (par. 5.2.2), integraal aan de tarieven worden toegekend.

In deze concrete omstandigheden is de VREG van oordeel dat een verdeling 50/50 van het saldo voor beheersbare kosten m.b.t. de exploitatiejaren 2010-2011, de gepaste bestemming is.

IVEKA wordt vergoed voor zijn efficiëntie, zonder onverantwoord hoge “windfall profits” te maken.

⁵⁵ Art. 18 van die wet.

⁵⁶ Zie hierboven, afdeling 2.1.

5.2.2. Bestemming van de saldi voor de exploitatiejaren 2012 t.e.m. 2014

Voor de exploitatiejaren 2012 t.e.m. 2014 is de VREG van oordeel dat het saldo voor beheersbare kosten integraal aan de tarieven moet worden toegekend.

Vanaf 21 januari 2012 was de federale tariefmethodologie opgeheven. Via een beslissing van de CREG van 26 april 2012⁵⁷ werden de op 11 januari 2012 geldende distributienettarieven trouwens verlengd tot eind 2014. Deze verlenging van de tarieven gebeurde in afwezigheid van een achterliggende tariefmethode en dus zonder efficiëntieprikkel. De besparingsprikkel zat immers verankerd in de opgeheven Tarievenbesluiten.

De verlengde distributienettarieven 2012 bevatten wel het volledige ex-ante budget voor beheersbare kosten. De CREG merkte in haar beslissing van 26 april 2012⁵⁸ op dat de ondersteuning van de verlenging van de distributienettarieven door de distributienetbeheerder wijst op een voldoende mate van vertrouwen in de kostendekking door deze tarieven naar de periode 2013-2014 toe.

De VREG stelt inderdaad vast dat IVEKA in 2013 en 2014 ruim onder het (verlengde) budget 2012 voor beheersbare kosten bleef.

Het vastgestelde overschot t.a.v. het verlengde budget is trouwens gedeeltelijk veroorzaakt door de gunstige evolutie van indices. Het Tarievenbesluit Elektriciteit bepaalde immers dat het budget aan beheersbare kosten werd geïndexeerd volgens de werkelijke jaarlijkse evolutie van een aantal specifieke indexatieparameters. Aangezien de indexatie afhing van de waarde van de parameters op de laatste dag van het jaar, 31 december, kon een distributienetbeheerder het definitieve budget van het lopende jaar nooit kennen. Het zorgde dan voor een saldo waarvan hij vooraf niet de volledige kennis of controle had. De VREG stelt vast dat de ex-ante ingeschatte consumptieprijsindex duidelijk lager lag dan de ex-post indices van de distributienetbeheerders op basis van de prijs van de industriële productie en de lonenkosten, vooral voor de jaren 2010, 2011, 2012 en in mindere mate 2014. Voor 2013 waren de evoluties gelijklopend.

De VREG stelt dus vast dat de voor de distributienetbeheerder toevallig gunstige conjuncturele evolutie in de waarde van de gespecialiseerde indices tijdens de reguleringsperiode in combinatie met de late bekendmaking ervan en bijgevolg de late kennisneming van het definitief budget beheersbare kosten, tot een vorm van kunstmatige boni kan geleid hebben, louter door een hoger dan vroeger vooraf ingeschatte indexatie.

In de uitoefening van zijn exclusieve bevoegdheid inzake tarieven moet de regulator een evenwicht zoeken tussen uiteenlopende belangen, waaronder ook deze van de distributienetgebruikers die zo laag mogelijke nettarieven wensen te bekomen voor een aanvaardbare kwaliteit van dienstverlening door hun distributienetbeheerder.

In een context van belangrijke tekorten inzake niet-beheersbare kosten voor de periode 2010 t.e.m. 2014 die ten laste van de distributienetgebruikers worden gesteld en al voorlopig tarifair worden

⁵⁷ (B)120426-CDC-639E/17

⁵⁸ (B)120426-CDC-639E/17

doorgerekend, zou de toekenning van het saldo voor beheersbare kosten m.b.t. diezelfde periode aan de distributienetbeheerders echter niet billijk zijn naar de distributienetgebruikers toe. Bovendien zou een dergelijke toewijzing kunnen worden beschouwd als strijdig met de richtsnoeren van evenwicht en proportionaliteit van de tarieven (zoals bepaald in artikel 4.1.32, § 1, 4° en 6° van het Energiedecreet).

In de jaren 2010 t.e.m. 2014 ontstonden belangrijke exploitatietekorten op de niet-beheersbare kosten, in tegenstelling tot overschotten op de beheersbare kosten. Omdat de tarieven moesten bevroren worden in 2013-2014, ondanks dat de opgebouwde tekorten voor niet-beheersbare kosten nog grotendeels in de tarieven moesten verrekend worden, werd vanuit de toenmalige regulator voorgesteld om de betreffende tekorten voor zover als mogelijk te compenseren met de overschotten op de beheersbare kosten, teneinde de komende tariefstijgingen voor de klanten te beperken:

- Zo kan uit de parlementaire stukken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers volgende uitspraak van de CREG worden afgeleid: *“Ter attentie van de heer Schiltz merkt de heer Camps op dat de CREG vreest dat al te veel kosten als niet-beheersbaar zouden worden gekarakteriseerd, waarop dan door de beheerders een zeer groot mali wordt gerealiseerd. Bijgevolg heeft de CREG gezegd dat een herziening van de definitie van niet-beheersbare kosten nodig is”*⁵⁹.
- Ook in de studie van de CREG (F)120131-CDC-1134 van 31 januari 2012⁶⁰ over de hoogte en de evolutie van de energieprijzen, § 429 wordt het volgende afgeleid: *“Uit deze tabel blijkt dat de distributienetbeheerders enorme negatieve saldi (malussen) realiseren op wat zij niet-beheersbare kosten noemen en dat daartegenover positieve saldi (bonussen) op de beheersbare kosten worden voorzien. Niet toevallig voorziet de regelgeving met betrekking tot de meerjarentarieven in een bestemming van de saldi aan beheersbare kosten rechtstreeks naar het resultaat [noot van de geciteerde studie: Deze saldi komen bovenop de reeds toegekende billijke vergoeding] van de netbeheerder”*.
Zie verder § 430 van dezelfde studie: *“Net omwille van haar kritiek op de afgrenzing van een zeer beperkt aantal beheersbare kosten en de beperkte productiviteitstijging die aan de distributienetbeheerders werd opgelegd, heeft de CREG reeds herhaaldelijk voorgesteld om de globale saldi, dus beheersbaar en niet-beheersbaar samen, aan de tarieven toe te wijzen. [...]*

De VREG onderschrijft dit standpunt, zonder afbreuk te doen aan de bestemming van de saldi van beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010-2011.

Het vijfde richtsnoer van art. 4.1.32, § 1, Energiedecreet pleit ook in de richting van de bestemming van de saldi voor beheersbare kosten aan de tarieven.

Er dient een afspiegeling van de werkelijk gemaakte kosten aan de tarieven aangerekend te worden, voor zover deze kosten overeenkomen met die van een efficiënte en structureel vergelijkbare distributienetbeheerder. Het saldo voor beheersbare kosten aan de tarieven bestemmen is de beste manier om de kostenreflectiviteit van de tarieven ex-post recht te zetten.

In de hierboven vermelde context en rekening houdend met de gedeeltelijke bestemming van het saldo voor beheersbare kosten van 2010-2011 aan IVEKA, is de VREG van oordeel dat de toekenning

⁵⁹ Parl. St., Kamer, 2011-2012, nr 53-1725/008, 82-83

⁶⁰ <http://www.creg.info/pdf/Studies/F1134NL.pdf>

van het saldo voor de beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2012 t.e.m. 2014 aan de tarieven, billijk is.

Tenslotte kan worden benadrukt dat IVEKA geen legitieme verwachting kon hebben bij de verdere toepassing van art. 15, § 2, Tarievenbesluit Elektriciteit m.b.t. de bestemming van het saldo voor beheersbare kosten. Verwachtingen die tegen het Belgische of het Europese recht ingaan, kunnen niet legitiem zijn. De derde richtlijnen zijn sinds 2009 bekend en stellen dat de tarifaire bevoegdheid vanaf hun omzetting door de regulator zelf, zonder politieke tussenkomst, wordt uitgeoefend.

IVEKA moest m.a.w. weten dat het Tarievenbesluit Elektriciteit niet langer mocht worden toegepast wat betreft de bestemming van de saldi. Dit werd ten andere ook bevestigd door het hof van beroep te Brussel bij arrest van 30 juni 2015 (§42).

De VREG heeft trouwens vastgesteld dat de distributienetbeheerders eind 2013 en begin 2014 bereidheid toonden om afstand te doen van de exploitatiesaldi voor beheersbare kosten die ontstonden in 2013 en nog zouden ontstaan in 2014, in het kader van een toenmalige discussie rond een eenheidstarief.

De distributienetbeheerders hebben ook een gelijkaardig maar afgezwakt voorstel aan de VREG overgemaakt in antwoord op de vraag van de VREG naar een reactie op zijn presentatie over de saldi op 16 april 2018 (par. 2.2). In dat voorstel beperkte de teruggave voor beheersbare kosten voor de jaren 2013 en 2014 zich tot het gemiddelde saldo beheersbare kosten over de periode 2009 t.e.m. 2012.

Deze elementen hebben geen gezag op zich. Toch lijken ze in de richting te gaan dat ook de distributienetbeheerders beseffen dat een opsplitsing van de saldi voor beheersbare kosten tussen hen en de netgebruikers (naargelang de betrokken exploitatiejaren), billijk is.

5.2.3. Analyse argumentatie IVEKA

Volgens IVEKA strookte het initiële voorstel van de VREG van 16 april 2018 (par. 2.2), waarbij zowel de beheersbare als de niet-beheersbare kosten 2010-2014 volledig aan de tarieven zouden worden toegewezen, niet met de van toepassing zijnde regelgeving. Het zou bovendien een onjuiste toepassing van het arrest van het hof van beroep te Brussel van 30 juni 2015 uitmaken en zowel de rechten van de distributienetbeheerders als deze van hun deelnemers niet zou respecteren.

Hierna volgt een overzicht van de argumenten van IVEKA en de tegenargumenten van de VREG. De argumenten van IVEKA worden voor de duidelijkheid in cursief weergegeven.

- *Volgens IVEKA doet de lezing van de VREG van het arrest afbreuk aan de normen die de regulator moet naleven wanneer hij de bestemming van de historische saldi vastlegt. In tegenstelling tot wat de VREG beweert, heeft het arrest niet tot gevolg dat de VREG “vrij” over de bestemming van de exploitatiesaldi zou mogen beslissen.*

De vaststelling van de historische saldi dient volgens IVEKA tevens volgens de overwegingen van het arrest te gebeuren met inachtneming van de principes van het principieel verbod van terugwerkende kracht, de vereiste continuïteit van de regulering en de voorspelbaarheid van de uitslag ervan voor de distributienetbeheerders. Deze regels worden volgens de distributienetbeheerders echter volledig uitgehold wanneer ze voor wat de bestemming van

de historische saldi en de aanduiding van de begunstigen van de beheersbare kosten betreft, niet meer zouden toegepast worden.

Het argument van IVEKA gaat in tegen de kern van de tarifaire controle. Sinds de omzetting van de derde richtlijnen, betreft die controle een exclusieve bevoegdheid van de regulator, die autonoom moet handelen van de politieke overheden. Er bestaan dus geen regels over de bestemming van de saldi, en er mogen er ook geen bestaan. Dit doet geen afbreuk aan algemene regels en beginselen, of aan het bestaan van algemene beleidsrichtsnoeren inzake tarieven.

De VREG heeft rekening gehouden met deze elementen en past zijn discretionaire bevoegdheid binnen de vigerende juridische perken toe. Er wordt verwezen naar par. 1.4, 5.1 en 5.2.

Ten overvloede heeft IVEKA een verkeerde lezing van het arrest van het hof van beroep te Brussel van 30 juni 2015.

Voor de vaststelling van de saldi moet nog de oude tariefmethodologie worden toegepast (zie p. 30 in het arrest van het hof van beroep). Voor de bestemming is dit niet het geval. Het hof bevestigt wat uit de derde richtlijnen en het Energiedecreet voortvloeit: de VREG oordeelt vrij over bestemming van de exploitatiesaldi in die zin dat hij die bestemming autonoom bepaalt. Uiteraard doet dit geen afbreuk aan de voormelde algemene regels en beginselen, of tarifaire richtsnoeren.

De bestemming van de saldi is dus wel in lijn met het arrest van het hof van beroep van 30 juni 2015 (p. 30 in het arrest van het hof van beroep).

De verwijzingen naar de onderdelen van het arrest van het hof van beroep m.b.t. “*het principieel verbod van terugwerkende kracht, de vereiste continuïteit van de regulering en de voorspelbaarheid van de uitslag ervan*” zijn niet pertinent t.o. v. de betwiste elementen. Deze overwegingen van het arrest hebben immers betrekking op de vaststelling van de saldi, en niet de bestemming ervan (zie § 40 en 42, tweede en derde lid van het arrest, vs. § 42, laatste lid).

De vertegenwoordigers van IVEKA verwijzen naar de vereisten van continuïteit en consistentie, die tevens opgenomen zijn in artikel 4.1.30, §1 van het Energiedecreet, onder de noemer van stabiliteit en voorzienbaarheid van de regulering, en die voortvloeien uit de vereiste van transparantie van de tarieven, zoals vervat in de Energierichtlijnen en het Energiedecreet. Dit principe werd wel toegepast inzake de bestemming van de niet-beheersbare kosten maar niet voor de bestemming van de beheersbare kosten, hetgeen volgens IVEKA contradictorisch is.

Het standpunt van IVEKA steunt op onjuiste feitelijke elementen.

Het (in 2010 onwettig verklaard en in 2012 opgeheven) Tarievenbesluit Elektriciteit bevatte geen bestemming van het saldo van niet-beheersbare kosten. Conform art. 15, § 1, a) j° art. 16, tweede lid van dit besluit moest de ministerraad de bestemming van dergelijke saldi bepalen. Deze bepaling werd nooit toegepast (m.a.w. heeft de ministerraad nooit de bestemming van een saldo bepaald). IVEKA kan dus niet worden gevolgd wanneer hij stelt dat de regels van continuïteit, stabiliteit en voorzienbaarheid voor dit saldo i.t.t. die van niet-beheersbare kosten, zouden zijn toegepast: er was gewoon geen regel (behalve een machtiging aan de regering) en zelfs geen administratieve praktijk. A fortiori is er geen sprake van contradictie.

Bij de bestemming van de saldi van 2009 heeft de VREG een uitdrukkelijk voorbehoud geformuleerd: *“Uit de wijze van toewijzing van de exploitatiesaldi van het boekjaar 2009 zullen geenszins rechten kunnen worden geput voor wat de wijze van bestemming van de exploitatiesaldi van de latere boekjaren betreft. De beslissingen met betrekking tot de bestemming van de saldi van het boekjaar 2009 doen met andere woorden geen afbreuk aan de tarifaire bevoegdheid en verhinderen niet dat de VREG desgevallend een andere bestemming zal geven aan de saldi van de daaropvolgende boekjaren”*⁶¹. De VREG had beslist tot doorrekening van de saldi 2009 op een moment waarop de zaak die heeft geleid tot het arrest van het hof van beroep van 30 juni 2015, nog aanhangig was.

Hoe dan ook is het standpunt ongegrond.

De bepalingen van het Energiedecreet zouden in de lezing van IVEKA verhinderen dat de VREG een discretionaire bevoegdheid over de bestemming van de saldi heeft. Deze interpretatie van het Energiedecreet zou in strijd komen met de bepalingen van de derde richtlijnen die voorzien dat de regulator inzake tarieven een exclusieve bevoegdheid heeft.

De derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn voorzien dat de regulator bevoegd moet zijn voor het vaststellen of het goedkeuren van de transmissie- en distributienettarieven, of minstens de berekeningsmethoden hiervoor⁶². Anderzijds voorzien de derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn dat de energieregulator juridisch gescheiden en functioneel onafhankelijk moet zijn van enige andere publieke of particuliere entiteit: hij moet op autonome wijze beslissingen kunnen nemen, onafhankelijk van enig politiek orgaan, en zijn personeel en de personen belast met zijn beheer mogen geen directe instructies verlangen of ontvangen van regeringen of andere publieke of particuliere entiteiten⁶³. Dit wordt ten andere bevestigd door artikel 3.1.1, § 4, tweede lid van het Energiedecreet waar gesteld wordt dat de VREG, noch zijn bestuurders en personeelsleden, bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden als regulator instructies van de Vlaamse Regering, van het Vlaams Parlement of van een andere publieke of particuliere entiteit vraagt of ontvangt.

Het stelsel van de derde Elektriciteits- en Gasrichtlijn zou een lege doos worden indien de regulator bij de uitoefening van zijn tarifaire bevoegdheid gebonden zou zijn om regels verder toe te passen die vóór de inwerkingtreding van deze richtlijn, door politieke overheden werden bepaald.

De VREG moet beslissen over de saldi op basis van de regels die op de dag van de beslissing van toepassing zijn.

Hij houdt wel rekening met het verleden door de saldi vast te stellen o.b.v. de (nochtans opgeheven) federale methodologie uit het Tarievenbesluit. Hierdoor wordt de continuïteit verzekerd. Verder heeft de VREG rekening gehouden met de verwachtingen van IVEKA, door 50% van het saldo van beheersbare kosten aan die IVEKA toe te wijzen, voor de exploitatiejaren gedurende welke art. 15, § 2 Tarievenbesluit Elektriciteit van toepassing was.

- *De vertegenwoordigers van IVEKA wijzen op het algemeen rechtsbeginsel van het principieel verbod van terugwerkende kracht van beslissingen van administratieve overheden en het feit dat de historische saldi betrekking hebben op feiten en omstandigheden die plaatsvonden in de periode 2010-2014. Het niet toepassen van de toen vigerende reglementering omtrent de*

⁶¹ Paragraaf 5.5.5 van de Tariefmethodologie 2015-2016.

⁶² Art. 37(6) Derde Elektriciteitsrichtlijn en art. 41(6) Derde Gasrichtlijn.

⁶³ Art. 35(4)-(5) Derde Elektriciteitsrichtlijn 2009/72/EG en art. 39(4)-(5) Derde Gasrichtlijn 2009/73/EG.

bestemming sensu stricto (en het dus miskennen van de tenlastelegging van de beheersbare kosten op het boekhoudkundig resultaat van IVEKA) zou het toekennen van terugwerkende kracht aan dergelijke bestemmingsmaatregel inhouden. Noch het Energiedecreet, noch enige andere wettelijke of decretale bepaling zou de VREG machtigen om de tariefmethodologie of de toepasselijke tarieven met terugwerkende kracht te wijzigen.

De bestreden beslissing heeft geenszins een terugwerkende kracht.

De VREG bepaalt saldi van het verleden en beslist hoe deze in de toekomst zullen worden bestemd.

Hiermee komt de VREG geenszins op een verworven toestand terug. De tarieven werden ex-ante bepaald, zonder afbreuk te doen aan de controle ex-post.

De saldi werden voorlopig bestemd, doch met uitdrukkelijk voorbehoud van hun definitieve bestemming.

Ten overvloede ziet men niet het belang van IVEKA bij het ingeroepen argument. In de veronderstelling dat het saldo van beheersbare kosten niet zou mogen worden bestemd omwille van het verbod op retroactiviteit van tarieven, dan zou hetzelfde gelden voor het saldo van niet-beheersbare kosten. Dit (vrij hoger) bedrag zou nl. ten laste van IVEKA moeten blijven, zonder mogelijkheid om het te recupereren.

De VREG stelt vast dat IVEKA zijn saldi voor beheersbare kosten voor de periode 2010 t.e.m. 2012 heeft geboekt als deel van het resultaat, vermoedelijk nog conform art. 15 §2 van het Tarievenbesluit Elektriciteit. Voor de exploitatiejaren 2013 en 2014 werd voor het saldo voor beheersbare kosten door IVEKA beslist om hiervan een bedrag gelijk aan het volgens IVEKA gemiddeld saldo voor beheersbare kosten over de periode 2009 t.e.m. 2012 naar de overlopende rekeningen op de balans van IVEKA over te boeken. Het overige gedeelte van deze saldi voor beheersbare kosten werd nog steeds in het resultaat geboekt.

Het feit dat IVEKA de saldi voor beheersbare kosten inmiddels als deel van het resultaat heeft geboekt, bindt de VREG niet.

Het hof van beroep te Brussel heeft al geoordeeld dat de regulator niet gebonden is door de boekhouding van de distributienetbeheerders, o.m. voor wat betreft de vaststelling van de saldi na toepassing van de tarieven⁶⁴.

De saldi vormen een belangrijk onderdeel van de tarifaire controle. Zij zijn slechts definitief (zowel qua omvang als qua bestemming) wanneer de regulator een beslissing hierover heeft genomen. Het hof van beroep te Brussel heeft bevestigd in haar arrest van 30 juni 2015 dat het aan de VREG toekomt om hierover te beslissen. M.a.w. is er geen verworven toestand vóór die beslissing.

De beslissingen over de saldi voor beheersbare kosten van de jaren 2010 t.e.m. 2014 worden pas op de datum van deze beslissing genomen. De VREG moet beslissen over de bestemming van de saldi rekening houdend met de regelgeving die op de dag van deze beslissing van toepassing is.

⁶⁴ Brussel 6 mei 2010, 2007/AR/2930 (Ville de Wavre/CREG), *onuitg.*

- *IVEKA roept ten slotte in dat de bestemming van de historische saldi volledig onvoorspelbaar wordt indien de VREG de voorgestelde beslissing zou nemen. In de periode 2010-2014 hebben zij hun handelen, deels, afgestemd op basis van de verwachte uitkomst voor wat betreft de beheersbare kosten. Zij hadden legitieme verwachtingen, welk principe voortvloeit uit het vertrouwensbeginsel. Die legitieme verwachtingen zijn gelijkaardig aan de verwachtingen die zij konden hebben omtrent de bestemming van de saldi van 2008 en 2009 en hebben hun oorsprong in de vaststelling van de tarieven voor de periode 2010-2014, conform de tariefmethodologieën opgenomen in de tarievenbesluiten van 2008.*

De VREG houdt rekening met de verwachtingen van IVEKA door 50% van het saldo van beheersbare kosten, voor de exploitatiejaren waarin de oude tariefmethodologie van toepassing was, aan haar toe te kennen.

Voor wat betreft het saldo van niet-beheersbare kosten, was geen bestemming bepaald in het Tarievenbesluit.

Verwachtingen die contra legem zijn, kunnen niet legitiem zijn.

De VREG houdt rekening met de belangen van de netbeheerders, maar ook met degene van de netgebruikers, om tot een beslissing te komen die globaal gezien evenwichtig is – conform de vigerende richtsnoeren.

Voor het overige wordt verwezen naar par. 1.4, 5.1 en 5.2 van de huidige beslissing.

6. BESLISSING TOT VASTSTELLING EN BESTEMMING VAN DE EXPLOITATIESALDI 2010 T.E.M. 2014

Op basis van voorgaande overwegingen en analyse beslist de VREG:

Artikel 1. De definitieve saldi van IVEKA, activiteit elektriciteitsdistributie, voor zowel de beheersbare als niet-beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 vast te stellen en dit zoals opgenomen in par. 4.7 van de betreffende beslissing;

Artikel 2. De definitieve saldi van IVEKA, activiteit elektriciteitsdistributie, voor niet-beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2014 volledig aan de tarieven toe te wijzen conform par. 5.5.8. van de tariefmethodologie 2017-2020.

Artikel 3. De definitieve saldi van IVEKA, activiteit elektriciteitsdistributie, voor beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2010 t.e.m. 2011 voor 50% aan IVEKA en voor 50% aan de tarieven toe te wijzen conform par. 5.5.8. van de tariefmethodologie 2017-2020.

Artikel 4. De definitieve saldi van IVEKA, activiteit elektriciteitsdistributie, voor beheersbare kosten voor de exploitatiejaren 2012 t.e.m. 2014 volledig aan de tarieven toe te wijzen conform par. 5.5.8. van de tariefmethodologie 2017-2020.

Voor de VREG

Brussel, 28 augustus 2018

Pieterjan Renier
Algemeen Directeur